

Załącznik do Uchwały Nr XXV/216/2021
Rady Gminy Czorsztyn
z dnia 23 czerwca 2021 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2021 – 2026**

Maniowy, czerwiec 2021 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie

1.1 Zjawisko przemocy – informacje ogólne

II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

2.1. Definicja, rodzaje i fazy przemocy

III. Sytuacja osób dotkniętych przemocą domową

3.1 Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie w odniesieniu do osób doznających przemocy:

- Zespół stresu pourazowego PTSD,
- Proces wiktyimizacji,
- Syndrom wyuczonej bezradności,
- Zjawisko „prania mózgu”,
- Strategie powstrzymywania przemocy.

3.2 Specyfika przemocy wobec niektórych grup osób doznających przemocy

- Osoby doznające przemocy uzależnione od alkoholu,
- Przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych,
- Krzywdzenie dzieci.

3.3 Czynniki utrudniające powstrzymywanie przemocy

IV. Podstawy prawne

V. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie

5.1 Skala zjawiska przemocy na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Maniowach, Komisariacie Policji w Krościenku n/D i Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn

5.2. Analiza badań własnych

VI. Cele, działania, sposoby realizacji, wskaźniki

VII. Adresaci programu

VIII. Realizacja Programu

IX. Źródła finansowania

X. Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

I. WPROWADZENIE

1. Zjawisko przemocy – informacje ogólne

W Polsce, problem przemocy w rodzinie zaledwie od kilkunastu lat zaczyna przebijać się do świadomości społecznej. Początkowo był on marginalizowany i przemilczany. Poprzez ujawnianie drastycznych przypadków przemocy domowej, media „wymusiły” zainteresowanie się problemem oraz podjęcie działań odpowiednich służb. Okazało się, że przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, który wymaga podjęcia szerokich, dobrze zorganizowanych i zaplanowanych na wiele lat interdyscyplinarnych działań, kierowanych zarówno do ofiar, jak i świadków oraz sprawców przemocy domowej. Przeciwdziałanie przemocy domowej i pomoc ofiarom winny być przedmiotem świadomych, profesjonalnych i skoordynowanych działań zaradczych.

Rodzina to najważniejsza podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo. Jest ona pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. Zgodnie z art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku „Rodzina to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Główną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, które oparte są na wzajemnym zrozumieniu i miłości. Podczas pojawiających się konfliktów i trudności rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Zachowania poszczególnych jej członków stają się niezgodne z normami moralnymi i prawnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Rodzina ma ogromne znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka, które jest całkowicie uzależnione od świata dorosłych, pozostaje zatem dla ogromnej większości dzieci i dorosłych podstawowym zespołem wspólnoty życia. Dla wielu dom staje się podporą emocjonalną, ostoją bezpieczeństwa psychicznego. Rodzina kształtuje postawy, kieruje poznawanie przez dziecko procesów przyrody i kultury, zjawisk i faktów otaczającego świata. Celem strategicznym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, które ukierunkowane są przede wszystkim na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, kształtowanie i uwrażliwienie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadry zajmującej się diagnozowaniem i profesjonalną pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców Gminy Czorsztyn. Opracowanie Programu poprzedzone zostało diagnozą zjawiska przemocy w szkołach z terenu gminy oraz wśród mieszkańców. Podstawą opracowania „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

2021- 2026” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.) Niniejszy Program wpisuje się w realizację Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2021 rok oraz Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czorsztyn na lata 2021 – 2025.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

2.1 Definicja, rodzaje i fazy przemocy

W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako przemoc w rodzinie należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (członków rodziny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Rodzaje przemocy:

Fizyczna - jest zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko jak np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, uderzenie w twarz - tzw. „policzek”, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów.

Psychiczna - zawiera przymus i groźby tak jak np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, wyśmiewanie, lekceważenie. Przemoc psychiczna jest najczęściej występującą formą przemocy i jest bardzo trudna do udowodnienia.

Seksualna - polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych.

Ekonomiczna - o przemocy ekonomicznej mówimy wtedy, gdy jej sprawca używa pieniędzy albo innych wartości materialnych do zaspokojenia swojej potrzeby władzy i kontroli, podporządkowując sobie partnerkę lub przerzucając na nią odpowiedzialność za utrzymanie domu.

Zaniedbanie - jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: pozbawienie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka.

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym, zazwyczaj jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Powtarza się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz (występują w różnych odstępach czasowych):

- Faza narastającego napięcia - jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem zachowań, w których sprawca okazuje zniecierpliwienie, rozdrażnienie, narastają sytuacje konfliktowe. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną, wtedy sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja;

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

- Faza ostrej przemocy – sprawca eskaluje przemoc, dochodzi do wybuchu gniewu, ostrego wyładowania agresji w stosunku do osoby krzywdzonej. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może zakończyć się dramatycznie. Na tym etapie pojawia się u osoby doznającej przemocy przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość. W fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się wezwać pomoc i złożyć skargę.
- Faza miodowego miesiąca – jest to faza skruchy i okazywania żalu ze strony sprawcy przemocy. Na tym etapie istnieje szansa, że jeżeli sprawca chce utrzymać związek, rodzinę, podda się terapii, a jego agresywne zachowania zostaną powstrzymane. Jednak bez trwałej specjalistycznej pomocy faza ta kończy się nawrotem przemocy, spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne długotrwałe problemy pojawiające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczonej w dzieciństwie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że szczególnie dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. U osób, które są poddawane długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne jak i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą m.in.: poważne obrażenia ciała, popadanie w depresję, obojętność, smutek, niekontrolowane wybuchy śmiechu, płaczu, wzrost częstotliwości występowania chorób somatycznych związanych ze stresem np. bóle głowy, żołądka, bóle brzucha, nudności, zaparcia, bóle kręgosłupa, zespół jelita drażliwego, bóle stawów. Zaburzenia występujące pod postacią somatyczną są bardzo uciążliwe dla osób doznających przemocy.

Ofiary przemocy często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, zaczynają bronić sprawcy. Wycofywanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, które poparte są wcześniejszymi doświadczeniami. Konsekwencjami przemocy w rodzinie jest dziedziczenie zachowań przemocowych i powielanie ich w dorosłym życiu. Niezwalczona przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Ważne jest aby podejmować planowane działania, które mają na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań, które wpisane są w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są instytucje zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz kadra niosąca pomoc i wsparcie.

III. Sytuacja osób dotkniętych przemocą domową.

3.1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie w odniesieniu do ofiar przemocy.

Przemoc w rodzinie to działanie lub zaniechanie działań dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne bądź psychiczne, powodujące u nich szkody lub cierpienie. W przemocy domowej najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w sposób krzywdzący dla innych członków rodziny.

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety (58%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Sprawcami przemocy są głównie mężczyźni (96%), będący często pod wpływem alkoholu.

Ofiary przemocy domowej doświadczają lęku, cierpienia, bezsilności, przygnębienia i rozpacz; doznają ostrych psychofizycznych urazów i podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu.

Osoby doznające przemocy domowej charakteryzuje: niska samoocena, bierne strategie radzenia sobie ze stresem, silna zależność, lęk, obniżony nastrój, izolacja społeczna, skłonność do obwiniania siebie, dolegliwości psychosomatyczne a bywa, że – nadużywanie alkoholu i branie narkotyków.

Ofiary przemocy żyją w silnym poczuciu winy, przypisując sobie odpowiedzialność za zdenerwowanie, frustracje itp. sprawcy; są przekonane, że to ich działanie powoduje akty przemocy. Czują, że nie mają wpływu na własne życie; nie kontrolują tego, co dzieje się z nimi i wokół nich, stąd też są nieufne wobec otoczenia. Życie w ciągłym napięciu, poczuciu zagrożenia powoduje, iż ofiary cały swój wysiłek skupiają na analizie bieżącej sytuacji, przetrwaniu, a nie poszukiwaniu możliwości zmiany.

Zespół stresu pourazowego PTSD (post traumatic stress disorder).

Odruchową odpowiedzią człowieka na niebezpieczeństwo jest zintegrowany system reakcji obejmujących zarówno ciało, jak i umysł. Poczucie zagrożenia początkowo pobudza współczulny układ nerwowy, powodując wzrost wydzielania adrenaliny do krwi, co stawia organizm w stan pogotowia. Zmienia się sposób odczuwania – w niebezpiecznej sytuacji ludzie często zapominają o głodzie, zmęczeniu, bólu. Poczucie zagrożenia wywołuje intensywne uczucie strachu i złości, mobilizując osobę zagrożoną do wysiłku związanego z walką lub ucieczką. Jeśli nie ma szansy na ucieczkę lub stawienie skutecznego oporu, system samoobrony ulega przeciążeniu i dezorganizacji – dochodzi do urazu, któremu zawsze towarzyszy uczucie intensywnego strachu, bezradności, utraty kontroli i zagrożenie unicestwieniem (J. L. Herman, 1998). W sytuacjach głębszych urazów każdy z elementów zwykłej odpowiedzi na zagrożenie, utraciwszy swą funkcjonalność, ma tendencję do utrzymywania się w swej wynaturzonej formie długo jeszcze po tym, jak bezpośrednio niebezpieczeństwo minęło. Traumatyczne wydarzenia powodują często głębokie i trwałe zmiany w fizjologicznym pobudzeniu, uczuciowości, zdolnościach poznawczych oraz pamięci, doprowadzając do dezintegracji, rozszczepienia normalnie zintegrowanych funkcji: silne emocje - niepamięć, wyraźne wspomnienia - całkowity brak uczuć. Efektem silnego lub długotrwałego doświadczania urazu, z którego skutkami osoba nie była w stanie sobie poradzić, ponieważ stres przekraczał zdolności i zasoby systemu obrony, jest wystąpienie

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

zaburzeń **zespołu stresu pourazowego (PTSD)**. Do jego najistotniejszych symptomów zalicza się: **nadmierne pobudzenie, wtargnięcie i zawężenie**. Nadmierne pobudzenie odzwierciedla uporczywe oczekiwanie niebezpieczeństwa, wtargnięcia są rezultatem niemożności zapomnienia traumatycznych zdarzeń, zaś zawężenie wyraża odrętwienie, w które człowiek wpada po poddaniu się.

Do podstawowych objawów tego zaburzenia zalicza się bolesne powracanie śladów doświadczeń urazowych, przeżywanie specyficznego paraliżu emocjonalnego, unikanie tego, co przypomina uraz, a także stany hiperpobudzenia. Mimo upływu czasu pojawiają się koszmary senne i bezsenność, wstrząsające wspomnienia i wizje na jawie, niezrozumiałe i bolesne stany emocjonalne i somatyczne. Ofiara czuje się, jakby jej uczucia znajdowały się w stanie zamrożenia lub związania. Towarzyszy temu gotowość do nagłego pojawiania się chęci ucieczki lub walki bez sytuacyjnego uzasadnienia.

Dla podkreślenia specyfiki zaburzeń powstałych w wyniku długotrwałego lub powtarzającego się oddziaływania urazu, Herman proponuje określenie **złożonego syndromu pourazowego**, które ujawniają się we wszystkich podstawowych sferach funkcjonowania ofiary:

- zmiany w sferze emocjonalnej: - uporczywa dysforia (polega na wyolbrzymianiu pewnych sytuacji oraz innych bodźców, co powoduje reakcje gniewne, złość lub wręcz agresję. Ogólna drażliwość, wybuchowość), - ustawiczne myśli samobójcze, - skłonność do samookaleczenia się, - wybuchowość lub skrajne hamowanie gniewu (może występować naprzemiennie), - kompulsywność lub skrajne zahamowanie w sferze seksualnej;

- zmiany w świadomości: – amnezja lub hipermnezja w związku z traumatycznymi przeżyciami, – przejściowe stany dysocjacji, – depersonalizacja (derealizacja), – ponowne przeżywanie zdarzeń traumatycznych w postaci objawów wtargnięcia lub ruminacji (przeżuwania myśli);

- zmiany w postrzeganiu siebie: – poczucie bezradności albo paraliżu inicjatywy, – wstyd i poczucie winy oraz samoobwinianie, – poczucie skalania albo napiętnowania (stygmatyzacji), – poczucie kompletnej odmienności od innych (może to być poczucie własnej wyjątkowości lub dotkliwej samotności, przekonanie o braku zrozumienia ze strony otoczenia albo zdehumanizowane poczucie tożsamości);

- zmiany w postrzeganiu prześladowcy: – obsesyjna koncentracja na związku z prześladowcą (łącznie z obmyśleniem zemsty), – nierealistyczne przypisywanie prześladowcy absolutnej władzy, – idealizacja albo paradoksalna wdzięczność, – poczucie, że związek z prześladowcą jest wyjątkowy albo metafizyczny, – akceptacja systemu przekonań lub racjonalizacji prześladowcy;

- zmiany w relacjach z innymi: – izolowanie się i wycofanie, – zerwanie intymnych związków z innymi, – powtarzające się poszukiwanie wybawiciela (może występować na przemian z izolowaniem się), – trwały brak zaufania, – nieskuteczne próby samoobrony;

- zmiany w systemie wartości:

- utrata dającej otuchę wiary,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

– poczucie beznadziejności i rozpacz.

Analizując wszystkie przedstawione powyżej opisy symptomów klasycznego PTSD, czy złożonego syndromu pourazowego, na plan pierwszy wysuwa się tragiczny paradoks – **ofiary nawet w wiele lat po doznaniu urazu cierpią i potęgują straty w wyniku całkowicie dezadaptacyjnych strategii radzenia sobie. To tak, jakby uraz trwale uszkodził ich zdolności do konstruktywnego radzenia sobie w teraźniejszości i przyszłości.**

Proces wiktylizacji.

U ofiar przemocy doświadczających zespołu stresu pourazowego i poddawanych intensywnej przemocy psychicznej, często rozwija się tzw. proces wiktylizacji, który zmienia ich poczucie tożsamości. Powtarzające się akty przemocy burzą ofiarom dotychczasowy obraz życia i własnej osoby; powodują chęć wycofania się z normalnego życia i izolowania od innych. Kiedy członkowie rodziny lub inne osoby z otoczenia ofiary ignorują jej problemy, nie wierzą w to co mówi, pomniejszają tragizm i ważność raniących doświadczeń, obwiniają ofiarę, czy też odmawiają jej pomocy sugerując chęć uzyskania nieuzasadnionych korzyści - pojawiają się wtórne zranienia, wynikające z niewłaściwych reakcji otoczenia. Pod wpływem takich reakcji środowiska ofiara przestaje się bronić; uznaje, że do końca życia musi znosić przemoc. Staje się nietolerancyjna dla własnych słabości czy błędów i odmawia sobie podstawowych praw ludzkich; przestaje oczekiwać poprawy swojej sytuacji; traci nadzieję i poczucie godności. W tym stanie ofiara nie szuka już pomocy. Zdarza się, że w odruchu desperacji targnie się na swoje życie lub życie sprawcy. Jeżeli nie otrzyma pomocy z zewnątrz, nie ma szans na wyrwanie się z pułapki przemocy.

Syndrom wyuczonej bezradności.

Teoria wyuczonej bezradności została sformułowana przez amerykańskiego psychologa Martina Seligmana, który przez wiele lat prowadził badania zachowań zwierząt, próbując dociec przyczyn powstawania bierności i rezygnacji z działania. Wyniki jego eksperymentów dały początek badaniom nad bezradnością ludzi. Leonora Walker natomiast prowadziła badania wśród kobiet doświadczających przemocy. Wyniki jej pracy pokazały, że ofiary przemocy – w chwili pojawienia się aktów przemocy – uruchamiają różne strategie przeciwdziałania krzywdzeniu. Kiedy ich działania okazują się nieskuteczne poddają się, zaprzestają aktywności; są przekonane, że cokolwiek by nie zrobiły – to nie ma sensu; są wyczerpane, zmęczone; brak zmiany budzi złość, niepokój, trudności w koncentracji, rezygnację, bywa, że „odechciewa się wszystkiego, nawet życia”. Wyuczona bezradność jest najczęstszym objawem u osób doświadczających przemocy. Rozwija się pod wpływem różnych czynników, wśród których najistotniejsze stanowią:

- doświadczenia z dzieciństwa (przemoc fizyczna, molestowanie seksualne, sytuacje urazowe m.in. śmierć rodziców, alkoholizm; kłopoty w nauce, problemy zdrowotne),
- doświadczenia wyniesione ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, groźby pozbawienia życia).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

Wyuczona bezradność powoduje:

- deficyty poznawcze (przekonanie, że nie ma możliwości zmiany; w każdej sytuacji jest się bezradnym, nikt i nic nie może zrobić, by to zmienić),
- deficyty motywacyjne – wynik w/w deficytów (całkowita bierność, rezygnacja z działania),
- deficyty emocjonalne (lęk, zmęczenia, depresja, poczucie niekompetencji, wrogości).

Zjawisko „prania mózgu”.

Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna. Termin „pranie mózgu” najczęściej rozumie się jako szereg działań uruchamianych przez sprawcę celowo, nakierowanych na zmianę przekonania, nastawienia czy światopoglądu ofiary, a także zmianę potrzeb, ocen, uczuć, postaw ofiary tak, by osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami sprawcy, pod jego pełną kontrolą. Sprawcy przemocy starają się doprowadzić do izolacji społecznej ofiary: ograniczają jej kontakty z rodziną i znajomymi np. poprzez „nakładanie” nowych obowiązków (żeby ofiara nie miała czasu), przekazywanie nieprawdziwych treści (żeby ofiara sama pogniewała się na bliskich), awantury w obecności gości (żeby ofiara, ze wstydu nie zapraszała ich więcej), obrażanie gości (sami zrezygnują z wizyt). Krytykują i poniżają ofiarę nawet w obecności obcych osób, a systematycznie powtarzana krytyka powoduje, że ofiary zaczynają wierzyć w swoje wady, błędy, brak kompetencji, atrakcyjności. Domagają się posłuszeństwa we wszystkich, najdrobniejszych nawet sprawach; zmieniają swoje wymagania tak, by ofiara nigdy nie była pewna, czy robi coś dobrze. W ten sposób cała uwaga ofiary skierowana jest na odgadywanie myśli i potrzeb sprawcy. Naprzemiennie karzą i nagradzają; wymuszają działania; demonstrują własną siłę, władzę i możliwości. Pod wpływem „prania mózgu” ofiary wierzą, że są głupie (stąd podatność na sugestie i manipulacje innych, niemożność podejmowania suwerennych decyzji), pełne wad (nie mogą oczekiwać niczego dobrego od innych). Wstydzą się, że są tak beznadziejne, złością na siebie o taki stan rzeczy, dając tym samym przyzwolenie na bezkarność sprawcy.

Strategie powstrzymywania przemocy.

W amerykańskich badaniach przeprowadzonych wśród systematycznie bitych kobiet, zidentyfikowano siedem podstawowych strategii, którymi posługują się kobiety w celu powstrzymania męża od bicia. Doświadczenia specjalistów pracujących z ofiarami przemocy domowej w Polsce wskazują, iż strategie te dotyczą również polskich kobiet.

1) rozmowa ze sprawcą – ofiary opowiadają o swoim cierpieniu próbując wzbudzić w sprawcy poczucie winy; część kobiet komunikuje to w sposób zwięzły, krótki, część – ciągle „narzeka”, „gdera”. Na skutek tej „rozmowy” sprawca albo obiecuje poprawę pod warunkiem, że ofiara w pełni dostosuje się do jego oczekiwań, albo – złości się jeszcze bardziej, co często kończy się kolejnym aktem agresji. Reakcja sprawcy uczy kobiety milczenia;

2) uzyskanie obietnicy poprawy – ofiary odwołują się do opinii publicznej („co ludzie powiedzą?”), wiary, miłości. Strategia ma szansę powodzenia, szczególnie w pierwszym okresie przemocy. Mechanizm stosowania agresywnych zachowań wskazuje jednak, iż taka motywacja jest skuteczna przez bardzo krótki okres;

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

3) straszenia sprawcy – ofiary grożą sprawcy powiadomieniem policji, rodziny, rozwodem, opuszczeniem domu; czasem – incydentalnie, częściowo – realizują groźbę (zawiadomienie policji i wycofanie sprawy; krótkotrwałe opuszczenie domu, wniesienie sprawy rozwodowej i – wycofanie jej). Brak konsekwentnego działania utwierdza sprawcę w przekonaniu o bezsilności ofiary; braku sprawstwa z jej strony i własnej bezkarności;

4) ukrywanie się przed sprawcą – ucieczki przed agresją (chowanie się w bezpiecznym miejscu w domu dla „przeczekania” złości, podobnie – na krótki czas opuszczenie mieszkania), jeśli nie stanowią początku procesu przeciwstawienia się przemocy z reguły pogarszają tylko sytuację; są pretekstem do następnych aktów przemocy. Sprawca, który poprzez zachowania przemocowe utwierdza swoją władzę i dominację, musi kontrolować zachowania i miejsca, w których przebywa ofiara. Powrót do domu utwierdza sprawcę w poczuciu władzy i bezkarności;

5) pasywna obrona – stosowane odruchowo osłanianie się rękami, różnymi przedmiotami przed uderzeniami sprawcy rzadko osiąga zamierzony skutek. Wręcz przeciwnie – w wielu sytuacjach rozdrażnia bardziej sprawcę; dla sadystycznych sprawców – stanowi dodatkową stymulację agresywnych zachowań;

6) unikanie ataku – posłuszeństwo, „schodzenie z oczu”, unikanie sytuacji czy zachowań wywołujących agresję, przemilczanie zaczepnych zachowań sprawcy, nie wdawanie się w dyskusję. To również metoda krótkotrwałe skuteczna. Ofiara nie jest w stanie przewidzieć/uprzedzić wszystkich oczekiwań sprawcy, które często zmieniają się. Sprawca chce rozładować napięcie, dąży do konfrontacji, nie zadowolona się spolegliwością ofiary;

7) walka obronna – skuteczna (również krótko) jest tylko wówczas, gdy sprawca widzi desperację ofiary i czuje realne zagrożenie („zabiję cię, jak będziesz spał”, „otruję cię”). Z reguły jednak utwierdza sprawcę w poczuciu siły; często – wzmacnia agresję; daje sprawcy powód do ukarania ofiary;

8) strategie poniżające – całkowite podporządkowanie się sprawcy, poniżanie się przed nim. To zachowania, które wprowadzają w stan powstrzymania sprawcę przed agresją (potwierdzają jego władzę, siłę), jednak szybko niszczą podmiotowość ofiary i całkowicie uzależniają ją od sprawcy.

3. 2. Specyfika przemocy wobec niektórych grup ofiar.

Osoby doznające przemocy uzależnione od alkoholu.

Wstyd i poczucie winy pojawiające się u kobiet w związku z ich problemem alkoholowym, znacząco utrudniają im rozpoznanie zjawiska przemocy domowej i zwrócenie się po pomoc. Dzieje się tak ze względu na stygmatyzację społeczną kobiet nadmiernie pijących – „sama tego chciała”, „ma, na co zasłużyła”. Nieodłącznie towarzyszące chorobie alkoholowej mechanizmy uzależnienia, wzmacniają siłę wyuczonych bezradności, cechującej każdą ofiarę przemocy domowej: „nic z tym nie mogę zrobić, muszę się napić”, „nikt mnie nie zrozumie, ulgę znajdę tylko w alkoholu”. To wszystko pogłębia proces wiktymizacji i izolacji u tych osób. Głęboka samotność pijących kobiet wynika między innymi z osaczenia przez sprawcę przemocy i odbierania praw m.in. do nietykalności cielesnej, godności, szacunku, decydowania o sobie, bezpieczeństwa, także – materialnego oraz prawa do skorzystania z pomocy. Na te procesy nakłada się pogarszanie i rozluźnianie więzi z innymi ludźmi, które zastępuje

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

„spotkanie z alkoholem”. Złudzenie ratunku i pocieszenia, jakie ma zagwarantować im picie, często na wiele lat albo na zawsze odbiera realną szansę wyjścia z podwójnej pułapki – po pierwsze z uzależnienia, po drugie – z przemocy domowej. Gdy nawet pojawi się pragnienie zmiany – lęk przed napiętnowaniem, ochota ukrycia swojego problemu, przekonanie o tym, że sprawcy z tego powodu wolno ją tak traktować, zwykle skutecznie blokują podjęcie konstruktywnych działań w obronie siebie, a czasem też swoich dzieci.

Przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

Przemoc wobec osób starszych to, wg Amerykańskiego Narodowego Centrum Przemocy Wobec Starszych wszystkie znane, intencjonalne działania lub działania zaniehbujące – bądź brak właściwego działania – ze strony opiekuna lub innej osoby, powodujące cierpienie, krzywdę lub poważne ryzyko skrzywdzenia osoby starszej. Pojawia się ona najczęściej w relacjach, gdzie z jednej strony u osoby starszej występuje duże zaufanie, z drugiej zaś jej stan zdrowia powoduje zależność od otoczenia. Podobnie – rzecz dotyczy osób niepełnosprawnych. Niektóre akty przemocy dokonywane są przez sprawcę w sposób celowy; inne akty przemocy nie są intencjonalne, a czasem nawet nie są postrzegane jako takie przez krewnych, którzy starają się opiekować osobą starszą lub niepełnosprawną tak dobrze, jak tylko jest to możliwe. Zachowania przemocowe mogą być np. wynikiem braku świadomości lub wiedzy, a także pojawiać się wskutek fizycznego lub psychicznego stresu opiekuna.

Czynniki ryzyka przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych:

1) historia rodziny – zachowania związane z przemocą mogą mieć długą tradycję lub być świadomym sposobem rozwiązywania problemów i konfliktów w rodzinie. Historia przemocy małżeńskiej może również mieć związek z nadużyciami w późniejszym życiu (czasami wiąże się ze zmianą ról),

2) wzajemna zależność członków rodziny – emocjonalna i praktyczna pomiędzy ofiarą a sprawcą – może powodować konflikty prowadzące do przemocy; niechciana zależność lub taka, którą trudno zaakceptować, np. finansowa od sprawcy,

3) dzielenie wspólnego mieszkania lub domu – więcej okazji do napięć i konfliktów – brak prywatności; konieczność dyspozycyjności opiekuna,

4) fizyczne i/lub psychiczne obciążenie opiekuna – zły stan zdrowia, niepełnosprawność, obniżenie sprawności funkcjonalnej i umysłowej może czynić ofiary bardzo wymagającymi podopiecznymi, co obciąża nadto opiekuna, który z jednej strony nie potrafi poradzić sobie z fizyczną i psychiczną niepełnosprawnością, a z drugiej – przytłoczony jest brakiem perspektyw i wolnego czasu. Niektóre choroby wieku starczego oraz towarzyszące niepełnosprawności fizycznej, mogą prowadzić do zmian w charakterze i zachowaniach ofiary, co może być trudne do zaakceptowania dla członków rodziny oraz prowadzić do poczucia bezradności, frustracji i desperacji (przemęczenie, wypalenie),

5) izolacja społeczna – wzrost obciążenia i zależności, a brak pomocy innych; izolacja społeczna może być zabiegiem celowym, by nikt nie rozpoznał przemocy. Utrata wspomagającej sieci społecznej lub też brak kontroli społecznej może prowadzić do pojawienia się przemocy;

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

6) uzależnienia i nierozpoznane zaburzenia psychiczne – przemoc może być spowodowana lub wymuszona przez alkohol, narkotyki i inne środki psychoaktywne; może wynikać wprost ze zdrowotnych konsekwencji uzależnień, albo też – przemoc finansowa – dla zdobycia środków na w/w środki;

7) dotatkowe czynniki stresogenne – złe warunki socjoekonomiczne, niski status społeczny, złe warunki mieszkaniowe, bezrobocie, niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej itp.

Krzywdzenie dzieci.

Według Światowej Organizacji Zdrowia krzywdzenie, to każde zamierzone lub niezamierzone działanie lub zaniechanie działania osoby dorosłej, instytucji lub państwa, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychospołeczny dziecka.

Krzywdzenie ujmowane jest ze względu na:

1) Charakter doznawanych cierpień, sposób krzywdzenia:

- fizyczne - celowe uszkodzenia ciała, zadawanie bólu, cierpienia, kary fizyczne, głodzenie,
- psychiczne - odrzucenie emocjonalne dziecka, brak wsparcia i zainteresowania, nadmierna kontrola, wywieranie presji psychicznej, wymuszanie lojalności, wzbudzanie poczucie winy, nieposzanowanie godności i prywatności dziecka, wygórowane oczekiwania i wymagania stawiane dziecku, degradacja werbalna, narzucanie własnych sądów, groźby, krzyki, izolacja, ograniczanie kontaktów, zaprzeczanie stanom emocjonalnym dziecka, chłód emocjonalny, demoralizacja, nieokazywanie uczuć, brak wsparcia i zainteresowania dzieckiem, lekceważenie potrzeb, nadopiekuńczość,
- seksualne - angażowanie dziecka w aktywność seksualną przez osoby dorosłe. Może odbywać się:

- poprzez kontakt fizyczny - pobudzanie intymnych części ciała, kontakty oralno-genitalne, penetracja seksualna, ocieractwo, komercyjne wykorzystywanie dzieci-pornografia, prostytutcja,

- bez kontaktu fizycznego - rozmowy o treści seksualnej, ekspozycja anatomii i czynności seksualnych, treści pornograficznych, podglądactwo.

2) Obszar w obrębie którego dokonuje się przemoc, miejsce doświadczanych krzywd:

- w rodzinie,
- poza rodziną (osoby obce, instytucje, placówki wychowawcze).

3) Sposób zaistnienia:

- działanie – wszelkie działania powodujące szkody i cierpienie dziecka oraz zaburzające jego psychofizyczny rozwój,
- zaniechanie działań (nie wywiązywanie się z opieki, które ma konsekwencje dla zdrowia psychicznego i fizycznego dziecka; pozbawianie dziecka odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej i bezpieczeństwa.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

Dziecko jako świadek przemocy.

Dziecko będące świadkiem przemocowych, agresywnych zachowań u dorosłych jest jednocześnie ofiarą przemocy- doświadcza bowiem tych samych skutków i ponosi takie same koszty emocjonalne jak ofiara.

Krzywdzenie dotyka wszelkich sfer jego funkcjonowania na poziomie fizjologicznym (rozwojowym), psychologicznym (sfera poznawcza, emocjonalna, behawioralna) oraz społecznym. Konsekwencje i skutki jakie ponosi dziecko, są jednocześnie czynnikami, na podstawie których odbywa się diagnoza krzywdzenia.

Konsekwencje krzywdzenia-symptomy:

1) fizyczne (somatyczne skutki krzywdzenia):

- siniaki, zranienia, uszkodzenia ciała, złamania, blizny, opuchlizny, ślady oparzeń, obrażenia wewnętrzne,
- zaburzenia rozwoju fizycznego (wzrost, waga poniżej normy),
- dolegliwości psychosomatyczne (ból brzucha, głowy, nudności, biegunki, moczenie, zanieczyszczanie z niewyjaśnioną etiologią),
- mimowolne ruchy mięśni -tiki;

2) psychologiczne- emocjonalne, behawioralne:

- obniżona samoocena,
- apatia, depresja, anhedonia (brak lub utrata zdolności odczuwania przyjemności), wycofanie,
- poczucie krzywdy, winy,
- koszmary nocne, lęki,
- zaburzenia pamięci, koncentracji,
- zachowania agresywne, autodestrukcyjne,
- zaburzenia mowy,
- brak pewności siebie,
- obniżona samoocena,
- ucieczka w świat fantazji,
- lęk przed rozbieraniem, dotykiem,
- strój niedostosowany do pogody,
- podporządkowanie i lęk przed dorosłymi,
- kłamstwa;

Symptomy przemocy seksualnej u dzieci:

- urazy zewnętrznych narządów płciowych, krwawienia, ból przy oddawaniu moczu, kału,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

- infekcje jamy ustnej,
- infekcje dróg moczowo-płciowych, krwawienia, choroby weneryczne, ciąża,
- nadmierna erotyzacja dziecka, erotyczne zabawy, rysunki, zachowanie,
- agresja seksualna wobec rówieśników,
- nasiloną masturbacją,
- nieadekwatny do rozwoju dziecka język dotyczący sfery seksualnej,
- nadpobudliwość,
- zachowania regresywne,
- lęki, koszmary,
- zaburzenia łaknienia,
- narkotyzowanie, picie alkoholu,
- zaburzenia psychosomatyczne,
- prostytutka,
- problemy szkolne,
- myśli, próby samobójcze!

Czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci:

Wyróżniamy trzy grupy czynników krzywdzenia dzieci :

- 1) czynniki występujące w rodzinie,
- 2) czynniki przypisane matce,
- 3) czynniki przypisane dziecku.

Ad. 1) - Czynniki występujące w rodzinie:

- problemy ekonomiczne rodziny - rodziny o bardzo niskich lub wysokich dochodach. W rodzinach o bardzo niskich dochodach zdarzają się często przypadki fizycznego zaniedbywania dziecka, natomiast w rodzinach o wysokim statusie materialnym częściej dochodzi do zaniedbywania psychicznych potrzeb dziecka,
- przewlekła choroba lub inwalidztwo w rodzinie - w takich rodzinach uwaga domowników skupiona jest na opiece nad osobą chorą, w związku z czym może pojawić się deprivacja potrzeb dziecka; równoległe dziecko może być zaangażowane w sprawowanie opieki nad chorą osobą. Ponadto klimat emocjonalny w takiej rodzinie nie sprzyja zapewnieniu bezpieczeństwa dziecku,
- związek nieformalny lub małżeństwo mieszane etnicznie - w przypadku małżeństwa mieszanego etnicznie mogą istnieć odmienne oczekiwania wobec dziecka, które często rodzą konflikt i powodują dysonans w samym dziecku. W związkach nieformalnych często zmieniających istnieje tendencja do wchodzenia w relacje emocjonalne z nowymi osobami; uczucia, emocje są płytkie, co sprzyja poczuciu bezpieczeństwa dziecka,
- zaburzenia psychiczne, opóźnienie w rozwoju umysłowym jednego lub obojga rodziców - dziecko przebywając z chorą psychicznie osobą często przejmując jej wizję świata i relacje do

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

innych. W przypadku upośledzenia rodziców do krzywdzenia może dojść, gdy dziecko intelektualnie przerasta rodziców,

- posiadanie dzieci z różnych związków - najtrudniej jest w okresie dorastania, gdy dochodzi do wielu napięć i konfliktów. Wszyscy żyją w poczuciu krzywdy, a coraz większe zaostrenie dyscypliny prowadzi do eskalacji przemocy,
- zgon jakiegoś dziecka w rodzinie z przyczyn niewyjaśnionych: dotyczy to np. zespołu śmierci łóżeczkowej. Istnieje niebezpieczeństwo, że w takiej rodzinie może być niewystarczająca opieka nad dziećmi, albo paradoksalnie nadmierna opiekuńczość, ograniczanie dziecka,
- sytuacja kryzysu w rodzinie - najtrudniejszą sytuacją kryzysową jest rozwód. Dziecko jest najślabszym ogniwem w rodzinie i cierpi najbardziej. Często jest wciągane w rozgrywki rodziców i manipulowane,
- nałogi – bardzo ważny czynnik ryzyka; w wielu przypadkach np. alkoholizmowi towarzyszy przemoc.

Ad. 2) - Czynniki przypisane matce:

- pierwszy poród przed 18 rokiem życia - związany z naszą kulturą i obyczajowością. Matka postrzegana wcześniej jako osoba podporządkowana szybko musi zmienić role. Trudno jej się przestawić, nie radząc sobie, poszukuje winy w dziecku. Ta sytuacja budzi w dziecku dyskomfort. Gdy młoda mama ma wsparcie ze strony rodziny czy partnera, sytuacja dziecka jest lepsza,
- poród pierwszego dziecka bez zawarcia związku małżeńskiego z ojcem dziecka - taka sytuacja może rodzić depresję: ja i moje dziecko nie jesteśmy nic warci – zaindukowanie takiego przekonania dziecku,
- dwa lub więcej nieudanych związków przed 25 rokiem życia - kobieta niedojrzała emocjonalnie wybiera nieodpowiednich partnerów; dokonując nieodpowiednich wyborów nie nabywa doświadczeń. Egoizm, nieumiejętność budowania relacji, niedojrzałość społeczna sprawiają, że dziecko jest traktowane przedmiotowo,
- krzywdzenie dzieci w historii poprzednich związków,
- aktualny niesatysfakcjonujący związek z mężczyzną – często dbałość o dobrostan partnera jest ważniejsza od dziecka. Dziecko może przeszkadzać w realizacji związku,
- znaczna różnica wieku między matką a ojcem (8 lat i więcej) – co około 8 lat zmieniają się wzorce wychowania dzieci, dawania im swobody, kultury, podkultury młodzieżowe. Odmienne wizje wychowywania dzieci i odmienne poglądy powodują konflikty. Dzieci wchodzą wtedy w koalicję z jednym z rodziców przeciw drugiemu,
- własne poważne problemy emocjonalne i nałogi,
- problematyka krzywdzenia w rodzinie pierwotnej – w znacznej większości przypadków przemoc ma korzenie tkwiące wiele lat wcześniej w rodzinach generacyjnych.

Ad. 3) - Czynniki przypisane dziecku:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

- dziecko z pierwszego małżeństwa nieakceptowane przez drugiego męża – w takiej sytuacji nawet wśród matek silnie emocjonalnie związanych z dzieckiem może pojawić się ambiwalencja uczuć, podwójne komunikaty,
- rozczarowanie związane z płcią dziecka: np. ubieranie chłopca jak dziewczynki, nieprawidłowe zwracanie się do dziecka – może rodzić zaburzenia identyfikacji seksualnej dziecka,
- urodzenie dziecka po śmierci dziecka poprzedniego – w takich rodzinach często dziecku stawia się oczekiwania nie do spełnienia, idealizuje zmarłe dziecko odrzucając żyjące,
- wada rozwojowa dziecka - dzieci z wadami rozwojowymi mogą być odrzucane i stają się ofiarami zaniedbania. Może też być tak, że rodzice wychowują niepełnosprawne dziecko powodując wtórne zranienie. Całe życie poświęcają dziecku, świat matki i dziecka jest jedyny, w jakim trwają. Dziecko nie może czuć się szczęśliwe z niespełnioną matką,
- wcześnieactwo - w tym przypadku istnieje ryzyko wystąpienia depresji poporodowej spowodowanej oddzieleniem od dziecka; ponadto – wobec wcześniaka stosuje się często sterylne warunki, przesadne wymagania, perfekcjonizm,
- cięższe bliźniacze - ryzyko związane z nerwowością, bezradnością, nieumiejętnością poradzenia sobie, wynikiem której może być agresja. Często pojawia się tu "zespół dziecka potrząsanego",
- Zachowania dziecka: - nadpobudliwość, - moczenie nocne, - kłopoty ze spaniem, - trudności z jedzeniem.

Aby rozpoznać dziecko krzywdzone należy dokonać wnikliwej obserwacji i analizy, rozmawiać z dzieckiem i rodziną o zwyczajach, tradycjach, metodach wychowawczych. Jeden izolowany objaw czy czynnik ryzyka występujący w rodzinie nie świadczy o przemocy, ale powinien zmobilizować i zachęcić do rozpoznania problemu i pomocy dziecku oraz rodzicom.

3.3 Czynniki utrudniające powstrzymanie przemocy.

Sprawca - jedyny żywiciel rodziny: bez pieniędzy nie da się po prostu żyć. Jeżeli ofiara nie pracuje, już od dawna „wie o tym”, że jest beznadziejna, nic nie potrafi i przy takiej konkurencji na rynku pracy, jaka jest obecnie – nie ma szans na jej znalezienie. Nawet, jeśli znajdzie zatrudnienie, to dochody nie starczą na utrzymanie rodziny.

Lęk przed konsekwencjami: groźby, szantaż ze strony sprawcy powodują, że ofiara nie ma odwagi się przeciwstawić, nie ma dokąd uciec, gdzie się schronić, a zagrożenie ze strony sprawcy często jest realnie uzasadnione.

Obowiązek bycia razem na dobre i na złe: „dopóki dzieci nie bije – wytrwam”, „nie mogę rozbijać rodziny”, „tak wybrałam, trudno, taka jest teraz moja rola”.

Ponoszenie konsekwencji za własne zachowania: ofiara jest przekonana o swojej winie, uważa, że zasługuje na takie traktowanie (w czym mocno utwierdza ją sprawca); to takie normalne: zrobiła coś złe, więc jest ukarana – musi więc skupić się na naprawianiu błędów.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

Brak poczucia własnej wartości: bezpośrednio związane z pkt wyżej – nic nie umiem, moja wina, jestem do niczego, kto by mnie chciał (również bardzo wzmacniane przez sprawców: „beze mnie byś zginęła”, „kto by chciał takiego tłuka”). Trudno oczekiwać szacunku, miłości, życzliwości jeśli się na to nie zasługuje.

Zaprzeczanie przemocy: nie ma takiej potrzeby, w mojej rodzinie nie ma przemocy; uruchamiany przez ofiary mechanizm zaprzeczenia powoduje, iż własnej sytuacji nie oceniają jako przemocowej, zagrażającej – „sąsiadkę to mąż naprawdę traktuje źle, u nas to są zwykłe sprzeczki małżeńskie”.

Lęk przed zmianą, czymś nowym: co będzie, jak będzie bez niego?, lęk przed nieznanym, w myśl zasady „lepszy swój wróg, niż obcy przyjaciel”. To, co dzieje się teraz jest znane, „okiełznane” (wiem co zrobi, powie, kiedy wybuchnie, jak go wyciszyć, kiedy uciekać), nowe – niesie niepewność, całkowitą reorganizację. Jak reorganizować codzienność, zmieniać życie, jeśli jest się tak beznadziejnym?

Wiara w poprawę sprawcy: on na pewno się zmieni: „miał trudne dzieciństwo”, „ma paskudną pracę”, ale potrafi być wspaniały, opiekuńczy (miodowy miesiąc); zależy mu na rodzinie, zawsze obiecuje poprawę i bardzo się stara – jeszcze trochę (jak zmieni pracę, żeby tylko syn wziął się do nauki) i na pewno mu się uda.

Uczucie do sprawcy: przecież go kocham -ma za sobą trudne doświadczenia, doznał dużo złego od innych, swoją miłością, powoli spowoduję, że się zmieni.

Ochranianie sprawcy: przecież go kocham – złamię mu życie, przeze mnie pójdzie do więzienia (mój mąż, ojciec moich dzieci).

Brak wiedzy, informacji: a co ja właściwie mogę zrobić?, czy to jest przemoc?, „przecież nikt nie będzie się wtrącał w sprawy rodziny”, „gdzie pójść z tym problemem?”.

Kiedy ofiara jest zrozpaczona na tyle, że zaczyna wewnątrz oswojać się, przygotowywać do odejścia, sprawca zwykle wyczuwa tą gotowość i reaguje okresowym powstrzymaniem się od przemocy. Wówczas u kobiety pojawia się nadzieja na dalszy, udany związek; wiara w dojrzałość sprawcy, zrozumienie własnych błędów, uspokojenie. Wtedy też ze zdwojoną siłą stara się odbudować związek, narażając się tym samym na jeszcze większą uległość i aktywność w zapewnieniu dobrego samopoczucia sprawcy.

Akty przemocy rozgrywają się w określonym otoczeniu, w którym – często - poza ofiarą i sprawcą przebywają świadkowie zdarzeń. Świadcami przemocy bywają zarówno osoby z rodziny (dzieci, rodzice) i najbliższego tocznia (sąsiedzi, znajomi), jak i osoby, które z tytułu wykonywanej pracy pośrednio uczestniczą w sytuacji. Każda z tych osób, poprzez pryzmat pełnionych ról zawodowych, rodzinnych i społecznych oraz własnego doświadczenia życiowego inaczej postrzega problem, doświadcza innego typu odczuć.

Świadcami przemocy, szczególnie tzw. „gorącej” najczęściej boją się sprawcy, są źli na niego. Współczują ofierze, jednak lęk przed agresywnym sprawcą i odwetem z jego strony powstrzymuje ich przed aktywnym interweniowaniem. W przypadku przemocy „ukrytej”, polegającej na poniżaniu, zaniedbywaniu, szantażu czy groźbach, świadkowie czują zażenowanie, niechęć do sprawcy, złość na niego, ale też często – na bierność ofiary. To z kolei powoduje wahania w ocenie sytuacji i możliwości pomocy. Pojawiają się przekonania typu „to są sprawy rodzinne, nie należy się wtrącać”, „to jest ich

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

sposób funkcjonowania, prywatna sprawa”. Chociaż mają jasność, co do tego, że zachowania sprawcy są co najmniej naganne, doświadczają swego rodzaju bezradności wobec problemu, wolą więc – „nie widzieć i nie słyszeć”.

Kodeks Postępowania Karnego (art. 304 par. 1) zobowiązuje wszystkie osoby, które dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu do zawiadomienia o tym prokuratora lub Policji. Również – każda osoba, która dowie się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomienia Sądu Rodzinnego lub Policji (art. 4 par. 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).

Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę w pomaganiu ofiarom w wyzwaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu. Pomaganie ofiarom przemocy powinno koncentrować się na odbudowywaniu ich wewnętrznej siły, poczucia sprawstwa, które warunkują skuteczne, konstruktywne działanie i pożądane zmiany życiowe.

Punktem wyjścia do pracy z osobami doświadczającymi przemocy jest przyjęcie założenia, że nic z tego, co zrobiła ofiara, a także żadne okoliczności nie usprawiedliwiają przemocy; nie zdejmują odpowiedzialności ze sprawcy. Moralna, jednoznaczna ocena przemocy, powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomocy ofiarom.

IV. Podstawy prawne

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Określa zasady postępowania wobec osób doświadczających przemocy oraz wobec jej sprawców. Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania: tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Pozostałe akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z póź. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021

V. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Skala przemocy w rodzinie, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania. Składa się na to wiele przyczyn, poczynając od braku udziału osób

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

trzecich, oporu ofiar przed wyjawieniem sytuacji na zewnątrz ze względu na uwarunkowania społeczne, obawę przed rozpadem związku, przed zachowaniem sprawcy.

5.1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY NA PODSTAWIE DANYCH GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W MANIOWACH, KOMISARIATU POLICJI W KROŚCIENKU N/D I GMINNEJ KOMISJI DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE CZORSZTYN.

Problematyka przemocy domowej dotyka niestety również Gminę Czorsztyn. Dane statystyczne Komisariatu Policji w Krościenku n/D obrazują zjawisko przemocy w rodzinie na przestrzeni ostatnich lat w sposób następujący:

	2018	2019	2020
Liczba interwencji domowych	2	4	3
Ilość interwencji-procedura „Niebieska Karta”	2	5	4
Liczba pokrzywdzonych w tym:			
kobiety	2	2	2
mężczyźni	0	3	2
nieletni	0	2	0
Liczba sprawców przemocy, w tym:			
kobiety	0	1	0
mężczyźni	2	2	2
nieletni	0	2	2
Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu, w tym:			
kobiety	0	4	2
mężczyźni	1	1	2
nieletni	0	0	0

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2026**

Liczba postępowań przygotowawczych z art. 207 kk, w tym:	4	3	4
zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia do sądu	2	0	3
wnioskiem o umorzenie postępowania	2	3	1

Źródło: dane statystyczne Komisariatu Policji w Krościenku n/D

Z przedstawionych danych wynika, iż w 2019 roku wzrosła liczba interwencji domowych w porównaniu do roku 2018. Jednocześnie w latach 2019 – 2020 zauważyć można wzrost liczby wdrożonych procedur „Niebieska karta” w odniesieniu do roku 2018.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Maniowach i Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Czorsztyn w roku 2020 roku wszczęto 7 procedur „Niebieska Karta”. Łączna liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” w 2020 roku wynosi 13. W 2019 wszczęto 7 procedur „Niebieska Karta”. Łączna liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” w 2019 roku wynosi 12. Natomiast w 2018 wszczęto 9 procedur „Niebieska Karta”. Łączna liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” w 2018 roku wynosi 14.

	Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” łącznie:
2018	9	14
2019	7	12
2020	7	13

Opracowanie własne: Gminny Ośrodek Społecznej w Maniowach

Spadek liczby wdrożonych procedur „Niebieska Karta” w roku 2019 i 2020 nie oznacza niestety zmniejszenia występowania problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czorsztyn.

Niepokojącym jest fakt, iż ok 90% sprawców przemocy domowej dopuszcza się jej pod wpływem alkoholu. Dane na temat zjawiska nadużywania alkoholu na terenie gminy gromadzi Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn.

	2018	2019	2020
Liczba osób wezwanych na posiedzenie GKRPA, w tym:	12	10	10
kobiety			

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

	2	1	3
mężczyźni	10	9	7
Liczba spraw skierowanych do sądu, w tym:	10	9	9
kobiety	2	2	3
mężczyźni	8	7	6

Źródło: dane Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn.

Analizując powyższe dane można zauważyć spadek liczby mężczyzn wzywanych na posiedzenie Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

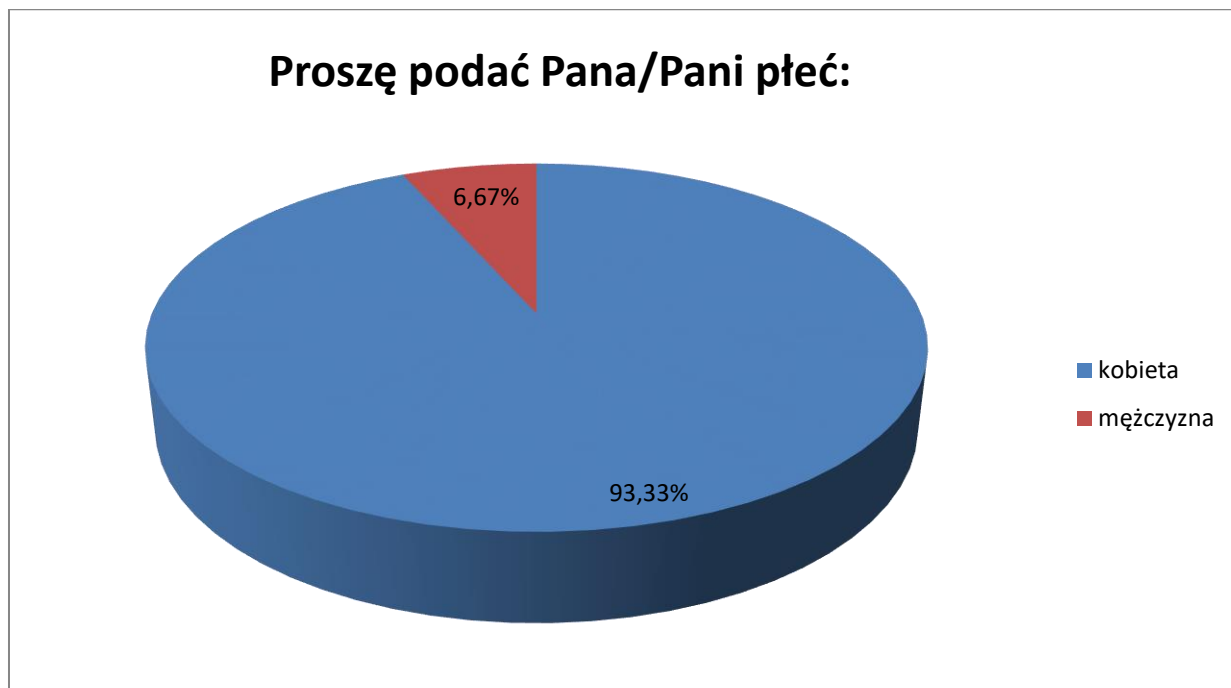
5.2. ANALIZA BADAŃ WŁASNYCH

W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz stanu wiedzy na temat przemocy wśród mieszkańców z terenu Gminy Czorsztyn w miesiącu lutym i marcu 2021 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach przeprowadził badanie ankietowe wśród uczniów szkół oraz dorosłych mieszkańców gminy. Celem badania była analiza zjawiska przemocy i stanu wiedzy na temat przemocy w Gminie Czorsztyn. Przeprowadzone w formie ankiet badanie dostarczyło ciekawych wniosków mogących stanowić cenną informację określającą stopień i charakter występowania przemocy w rodzinach w Gminie Czorsztyn. Ankietowano dzieci w szkołach podstawowych w przedziale wiekowym 13-15 oraz mieszkańców gminy. Łącznie w Gminie Czorsztyn wypełniono 369 ankiet.

W kategorii wiekowej od 18 do 75 lat wzięło udział 151 osób. 1 ankietę została wypełniona nieprawidłowo ze względu na nie zastosowanie się do wskazanych w ankietach poleceń. W związku z powyższym analizie zostało poddanych 150 ankiet.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

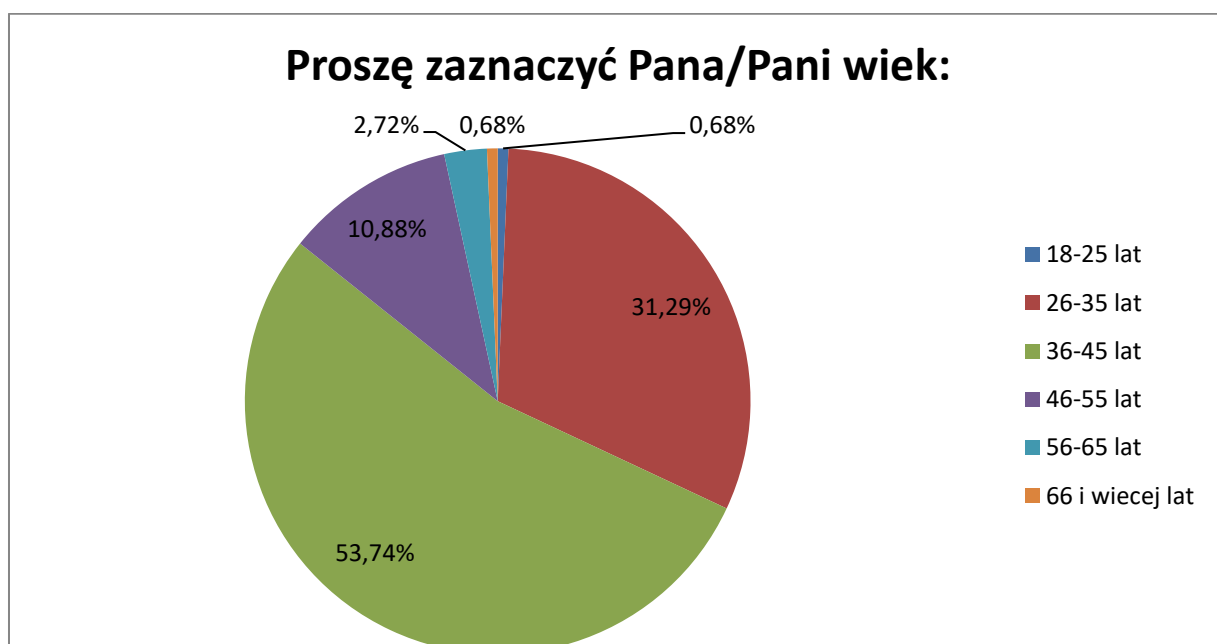
1. Płeć badanych

Wśród osób poddanych badaniu przewagę stanowią kobiety – 93,33%.

Odpowiedź	Ilość	Procent
Kobieta	140	93.33
mężczyzna	10	6,67

2. Wiek Badanych

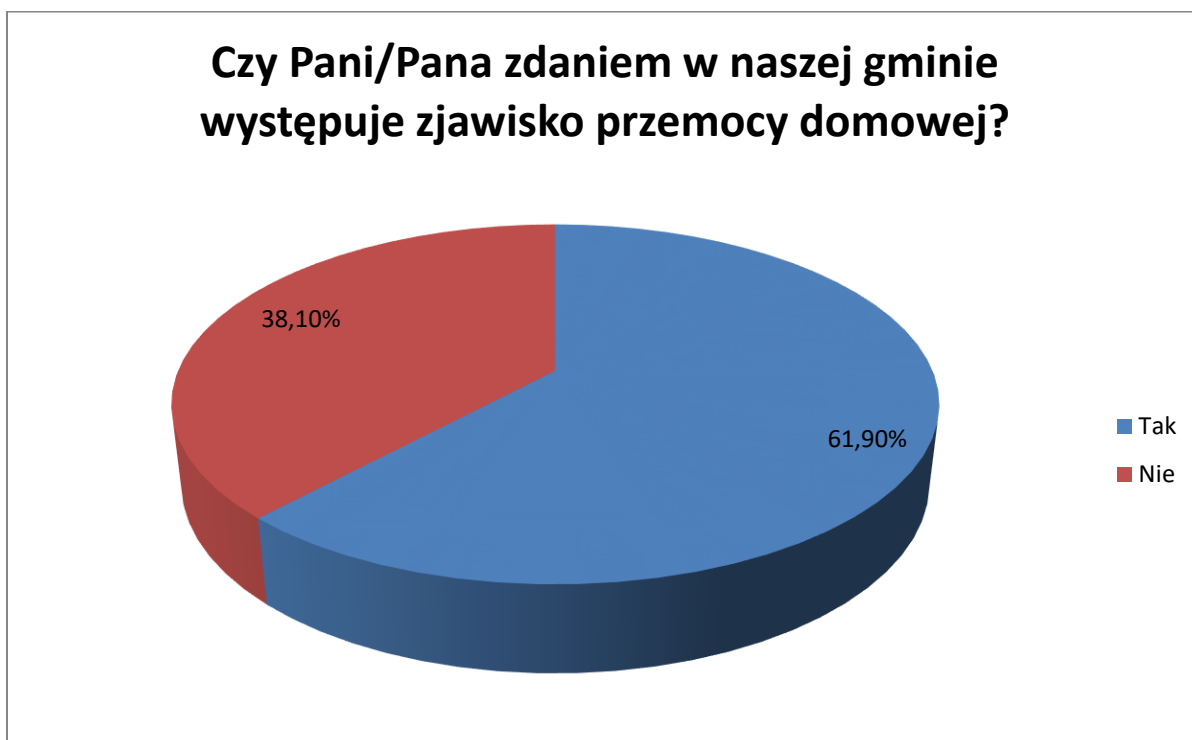

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

Największą liczbę badanych stanowiły osoby w wieku 36-45 lat- 79 osób. Drugą grupą były osoby w wieku 26-35 lat tj. 46 osób. Najmniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 18 – 25 i powyżej 66 lat.

Odpowiedź	Ilość	Procent
36-45 lat	79	53,74
26-35 lat	46	31.29
46-55 lat	16	10.88
56-65 lat	4	1.72
18-25 lat	1	0.68
66 i więcej	1	0.68

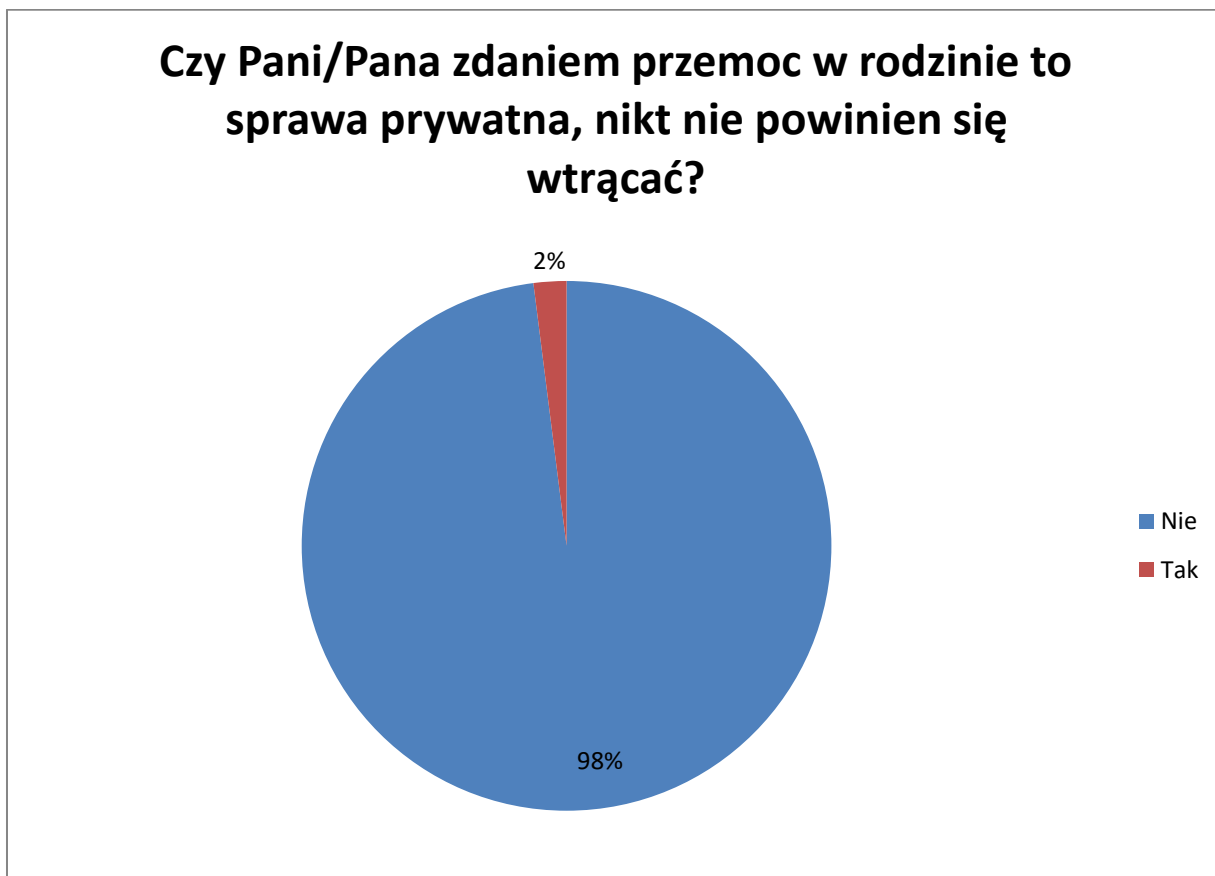
3. Czy Pani/Pana zdaniem w naszej gminie występuje zjawisko przemocy domowej?

61,90% ankietowanych uważa, że w naszej gminie występuje zjawisko przemocy domowej.

Odpowiedź	Ilość	Procent
Tak	91	61.90
Nie	56	38.10

4. Czy Pani/Pana zdaniem przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać?

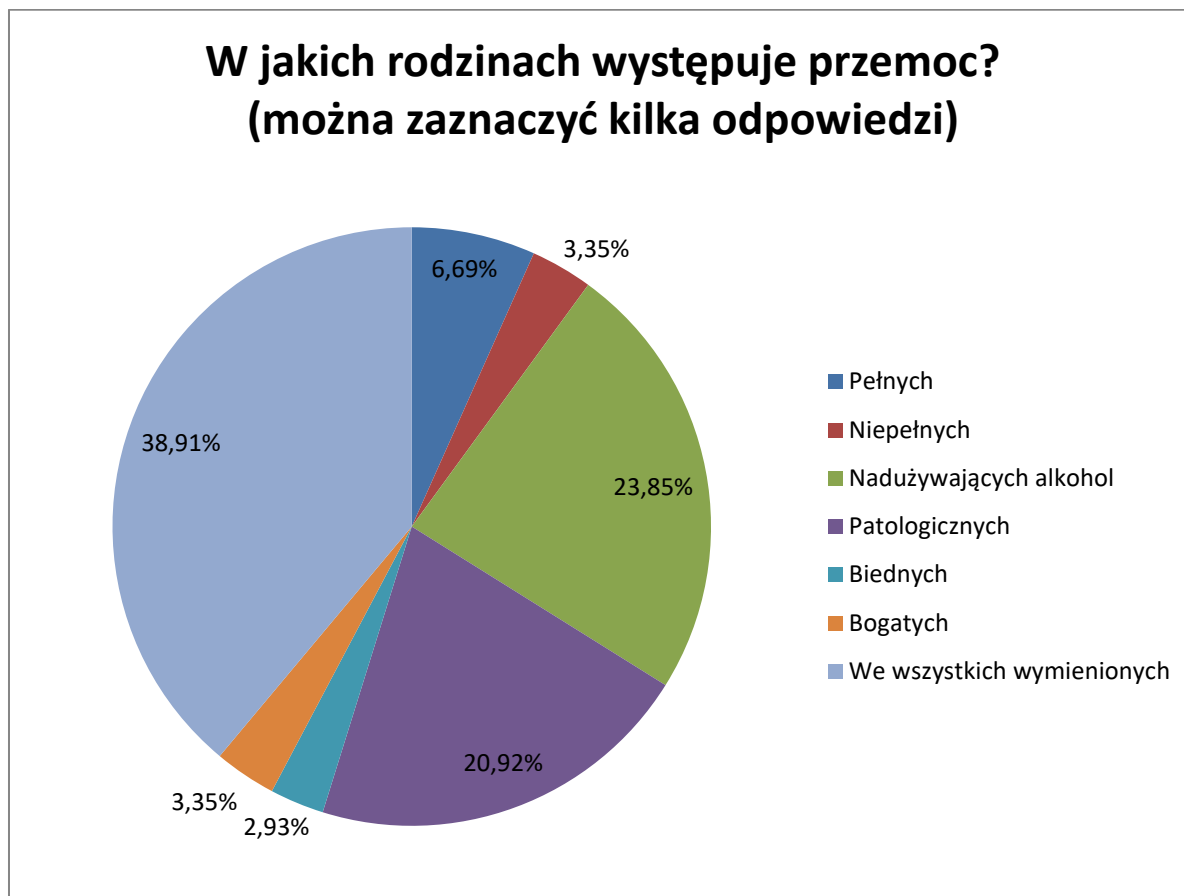

Zdecydowana większość spośród osób poddanych badaniu ankietowemu uważa, że zjawisko przemocy nie powinno być sprawą prywatną i należy je nagłośnić. Tylko 2% osób badanych uważa, że przemoc jest sprawą prywatną.

Odpowiedź	Ilość	Procent
1 Nie	147	98
2 Tak	3	2

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

5. W jakich rodzinach występuje przemoc?

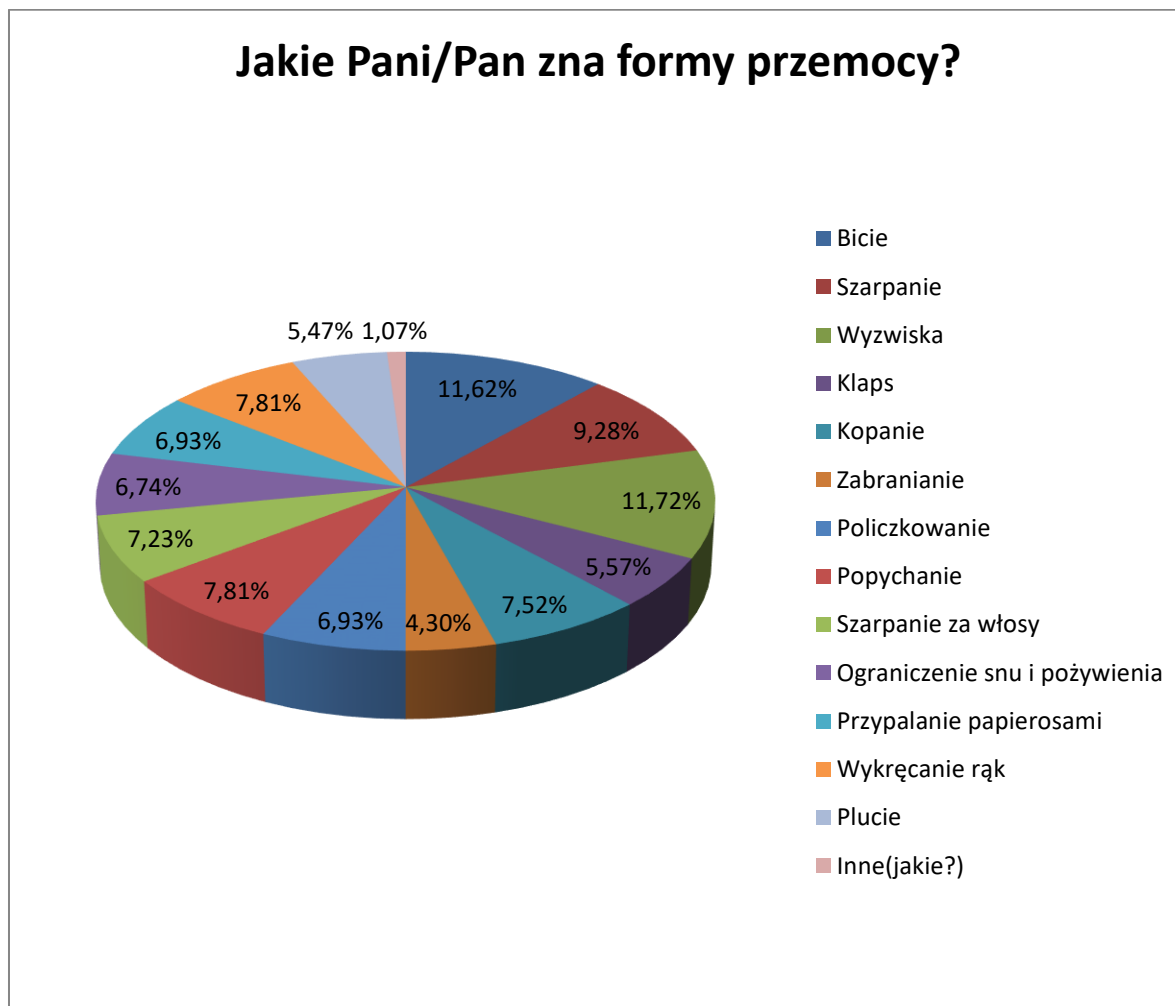

38,91 % badanych odpowiedziało, że przemoc najczęściej występuje w we wszystkich wymienionych typach rodzin, a 23,85 % ankietowych uważa, iż przemoc występuje wśród osób nadużywających alkoholu. Tylko 3,35 % osób uważa, że zjawisko przemocy dotyka bogate rodziny.

Odpowiedź	Ilość	Procent
1 We wszystkich wymienionych	93	38.91
2 Nadużywających alkohol	57	23.85
3 Patologicznych	50	20.92
4 Pełnych	16	6.69
5 Niepełnych	8	3.35
6 Bogatych	8	3.35
7 Biednych	7	2.93

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

6. Jakie Pan/Pani zna formy przemocy?

Na pytanie dotyczące znajomości form przemocy 120 uczestników z pośród 150 badanych wskazało wyzwiska- psychiczna forma przemocy. Na drugim miejscu wskazano bicie – 119 osób. 95 uczestników badania wskazało szarpanie jako formę przemocy. Pozostałe formy przemocy takie jak: kopanie, policzkowanie, popychanie, wykręcanie rąk, ograniczanie snu i pożywienia, szarpanie za włosy zdobyły podobną liczbę głosów. Osoby badane jako formę przemocy najrzadziej wskazywały klaps- 57 osoby na 150 badanych.

Odpowiedź		Ilość	Procent
1	Wyzwiska	120	11.72
2	Bicie	119	11.62
3	Szarpanie	95	9.28
4	Popychanie	80	7.81
5	Wykręcanie rąk	80	7.81
6	Kopanie	77	7.52
7	Szarpanie za włosy	74	7.23

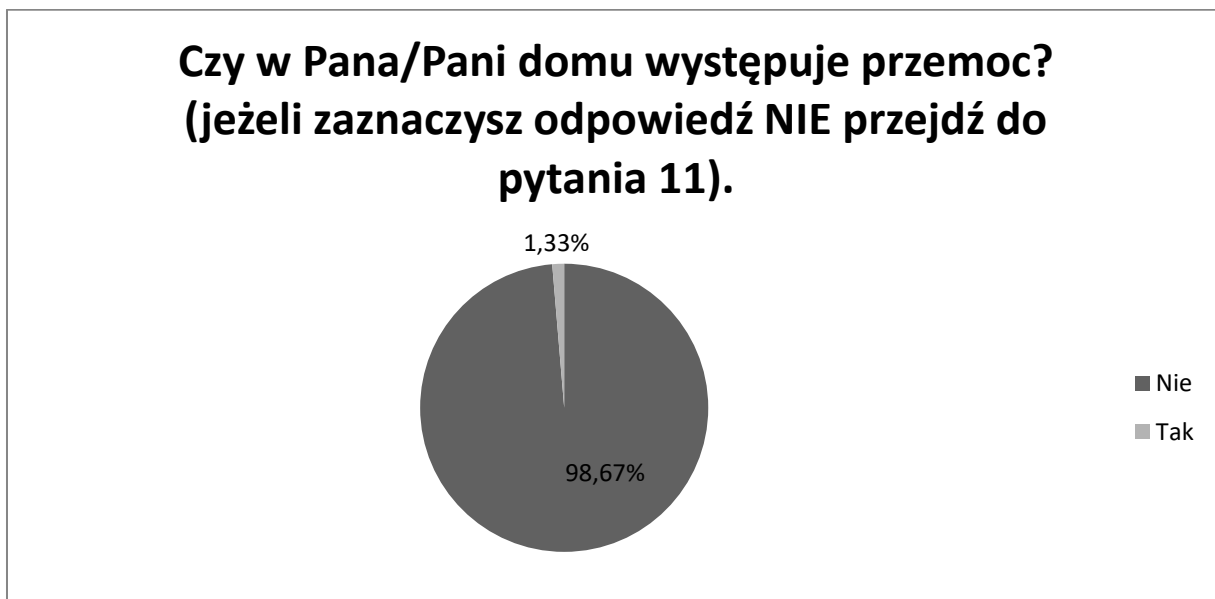
**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2026**

8	Policzkowanie	71	6.93
9	Przypalanie papierosami	71	6.93
10	Ograniczenia snu i pożywienia	69	6.74
11	Klaps	57	5.57
12	Plucie	56	5.47
13	Zabranianie	44	4.30
14	Inne (jakie?)	11	1.07

Komentarze:

Odpowiedź		Komentarz
1	Bicie	tak
2	Wyzwiska	tak
3	Popychanie	tak
4	Szarpanie za włosy	tak
5	Wykręcanie rąk	tak
6	Plucie	Znęcanie psychiczne
7	inne (jakie?)	Ekonomiczne, psychiczne, poniżanie, seksualna
8	inne (jakie?)	Słowna
9	inne (jakie?)	Przemoc słowna, przemoc finansowa
10	inne (jakie?)	Psychiczne znęcanie
11	inne (jakie?)	Przemoc ekonomiczna
12	inne (jakie?)	krytykanctwo, zakazywanie, okazywanie uczuć, wyśmiewanie (przemoc psychiczna)
13	inne (jakie?)	Myślę, że nie chodzi o doświadczone przeze mnie, ale znane ze słyszenia
14	inne (jakie?)	A przemoc psychiczna gdzie?
15	inne (jakie?)	Np.: przemoc może być słowna, czasami ludzie nie zastanawiają się, że można skrzywdzić również słowami.

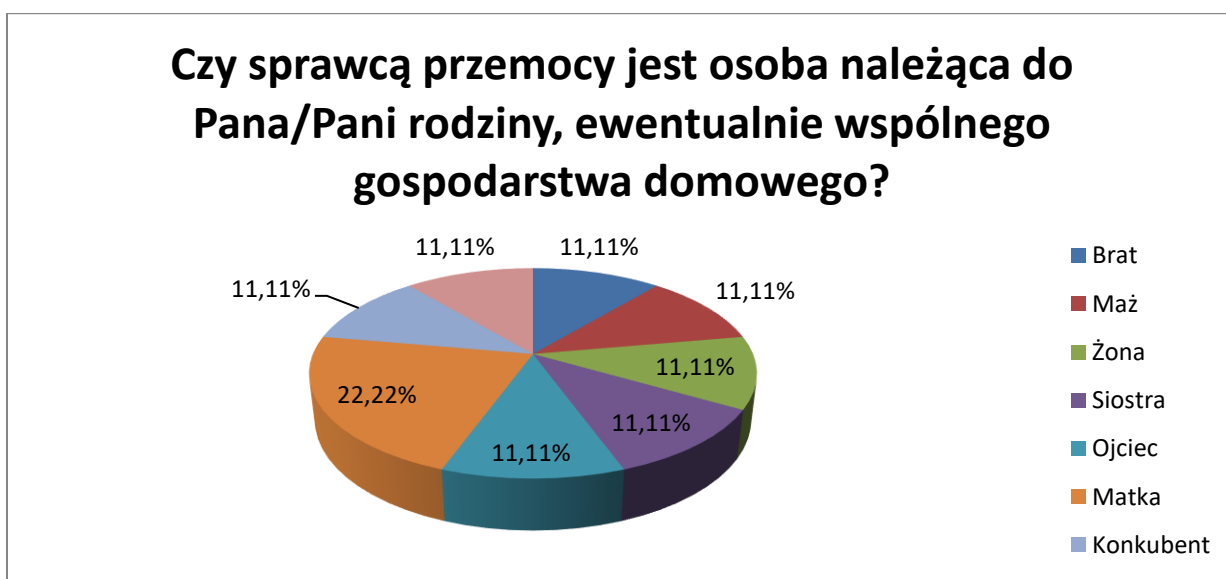
7. Czy w Pani / Pana domu występuje przemoc?

1,33% badanych osób odpowiedziało twierdząco na pytanie o występowanie w ich domu przemocy.

Odpowiedź	Ilość	Procent
1 Nie	148	98.67
2 Tak	2	1.33

8. Czy sprawcą przemocy jest osoba należąca do Pani/Pana rodziny, ewentualnie wspólnego gospodarstwa domowego.

2 osoby spośród badanych wskazały, iż sprawcą przemocy należącym do rodziny jest matka.

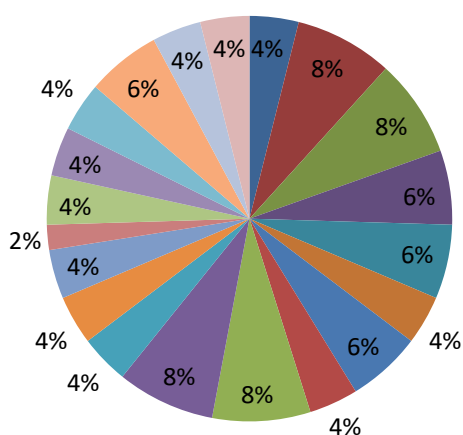
**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2026**

	Odpowiedź	Ilość	Procent
1	Matka	2	22.22
2	Brat	1	11.11
3	Maż	1	11.11
4	Żona	1	11.11
5	Siostra	1	11.11
6	Ojciec	1	11.11
7	Konkubent	1	11.11
8	Dziecko	1	11.11

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

9. Poniżej wymieniono różne formy przemocy jakie mogą mieć miejsce w rodzinie. Proszę odpowiedzieć twierdząco jeżeli doświadczyłeś/aś przemocy lub przecząco w sytuacji, gdy nie miały one miejsca.

Poniżej wymieniono różne formy przemocy, jakie mogą mieć miejsce w rodzinie. Proszę odpowiedzieć twierdząco, jeżeli doświadczyłeś/aś przemocy lub przecząco w sytuacji, gdy nie miały one miejsca. Czy zdarza się, że ktoś bliski:

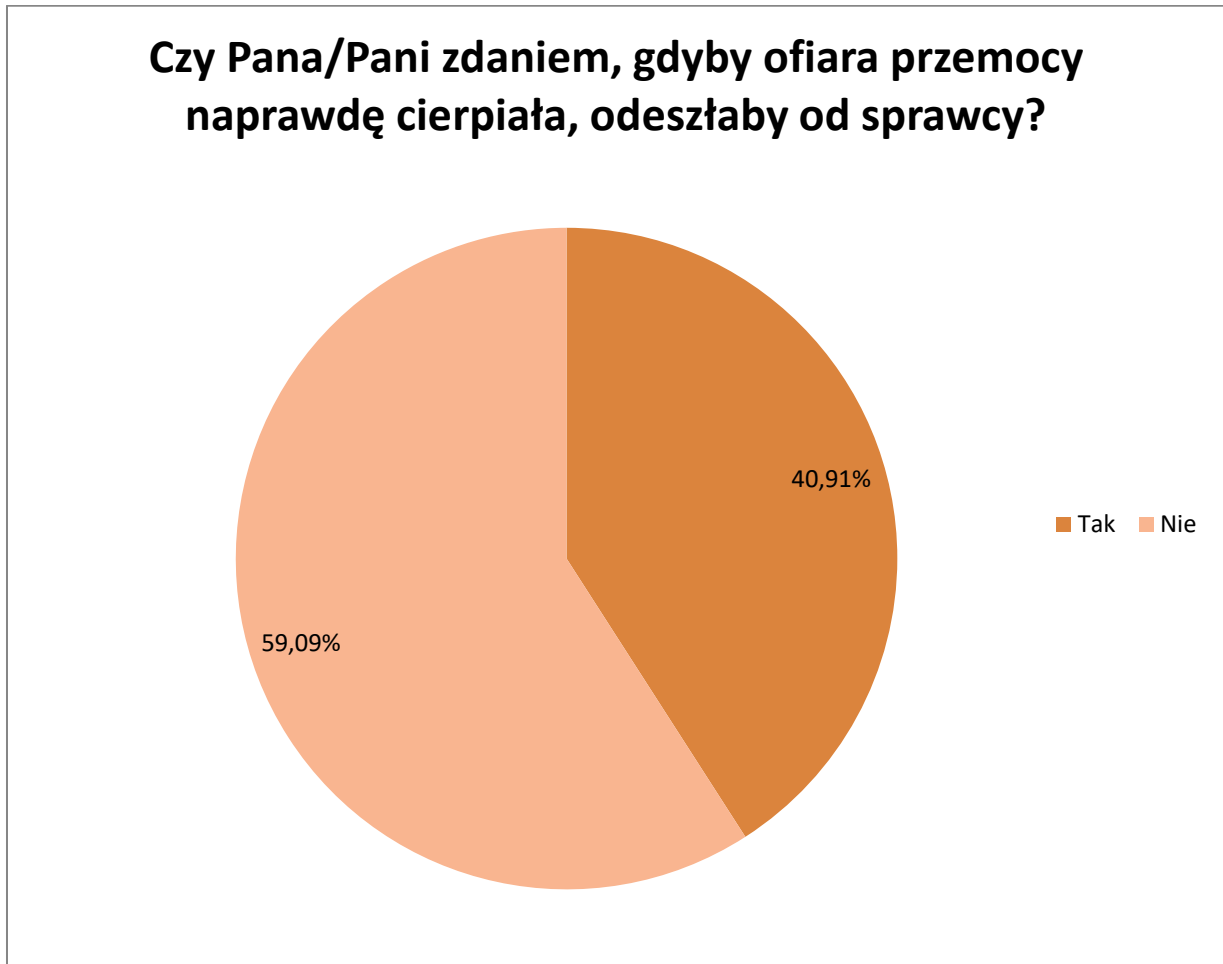
- Zabiera Ci pieniądze, każe o nie prosić lub nadzoruje Twoje wydatki?
- Obraża, obrzuca wyzwiskami, przekleństwami?
- Kontroluje co robisz, gdzie wychodzisz i z kim się spotykasz?
- Zakazuje kontaktów z rodziną i znajomymi?
- Wyrzuca Cię z domu?
- Zmusza Cię do robienia rzeczy, które są uwłaczające, poniżające?
- Zawstydza Cię w obecności innych?
- Zadaje ból fizyczny bijąc, szarpiąc, ciągnąc za włosy, popychając czy policzkując?
- Wyśmiewa Twoje opinie, poglądy, sposób w jaki się wypowiadasz?
- Stale narzuca swoje zdanie, rozkazuje, wydaje polecenia?
- Skłania Cię do kontaktów seksualnych wbrew Twojej woli?
- Grozi, że wyrządzi krzywdę Tobie lub dzieciom, zabije Ciebie lub Twoich bliskich?
- Stale oskarża Cię o zdradę?
- Niszczy Twoją własność, nie pozwala na posiadanie czegoś wyłącznie dla siebie?
- Obwinia Ciebie o własne agresywne zachowanie?
- Zaprzecza, iż stosuje przemoc wobec Ciebie, twierdząc, że jego/jej zachowanie jest dla Twojego dobra?
- Jest brutalny i wulgarny w pożyciu seksualnym?
- Podkreśla, że jesteś nic nie wart/a, nie ma z Ciebie pożytku?
- Twierdzi, że zasługujesz wyłącznie na złe traktowanie?
- Czy stosuje przemoc, również wobec waszych małoletnich dzieci?

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

Kiedy zapytano badanych w grupie wiekowej 18-75, którzy wskazali, że w ich domu występuje przemoc, jakie formy przemocy mogą mieć miejsce w ich rodzinie, najczęściej osób, do 4 wskazało, iż ktoś bliski ich obraża, obrzuca wyzwiskami i przekleństwami, kontroluje, wyśmiewa, stale narzuca swoje zdanie, rozkazuje. 3 osoby wskazują, że sprawca przemocy zakazuje im kontaktów z rodziną i znajomymi, podkreśla, że są nic nie warti, wyrzuca ich z domu. Powyższe wyniki mogą wskazywać to, że badani najczęściej doświadczali przemocy psychicznej.

		Tak	Nie
1	Zabiera Ci pieniądze, każe o nie prosić lub nadzoruje Twoje wydatki?	2	23
2	Obraża, obrzuca wyzwiskami, przekleństwami?	4	22
3	Kontroluje co robisz, gdzie wychodzisz i z kim się spotykasz?	4	23
4	Zakazuje kontaktów z rodziną i znajomymi?	3	23
5	Wyrzuca Cię z domu?	3	23
6	Zmusza Cię do robienia rzeczy, które są uwłaczające, poniżające?	2	23
7	Zawstydza Cię w obecności innych?	3	24
8	Zadaje ból fizyczny bijąc, szarpiąc, ciągnąc za włosy, popychając czy policzkując?	2	22
9	Wyśmiewa Twoje opinie, poglądy, sposób w jaki się wypowiadasz?	4	22
10	Stale narzuca swoje zdanie, rozkazuje, wydaje polecenia?	4	24
11	Skłania Cię do kontaktów seksualnych wbrew Twojej woli?	2	24
12	Grozi, że wyrządzi krzywdę Tobie lub dzieciom, zabije Ciebie lub Twoich bliskich?	2	24
13	Stale oskarża Cię o zdradę?	2	24
14	Niszczy Twoją własność, nie pozwala na posiadanie czegoś wyłącznie dla siebie?	1	24
15	Obwinia Ciebie o własne agresywne zachowanie?	2	23
16	Zaprzecza, iż stosuje przemoc wobec Ciebie, twierdząc, że jego/jej zachowanie jest dla Twojego dobra?	2	23
17	Jest brutalny i wulgarny w pożyciu seksualnym?	2	24
18	Podkreśla, że jesteś nic nie wart/a, nie ma z Ciebie pożytku?	3	23
19	Twierdzi, że zasługujesz wyłącznie na złe traktowanie?	2	23
20	Czy stosuje przemoc, również wobec waszych małoletnich dzieci?	2	23

10. Czy Pana/ Pani zdaniem gdyby ofiara przemocy naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy?

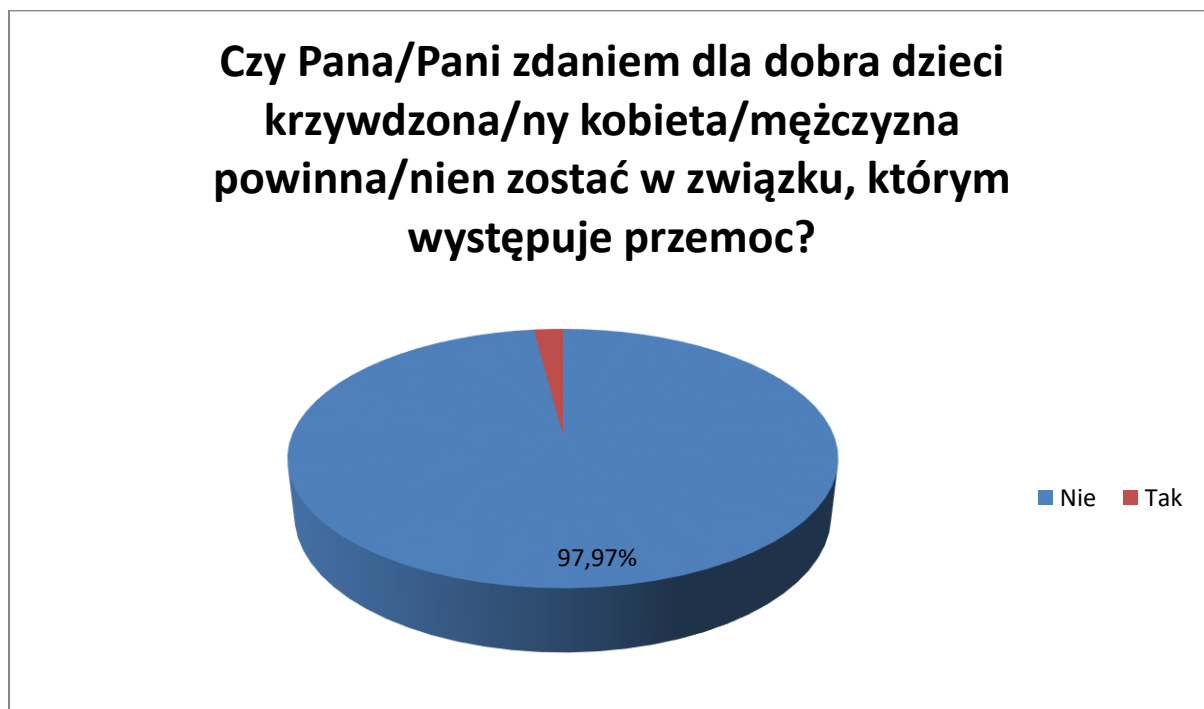

59,09% spośród badanych osób jest zdania, że gdyby ofiara przemocy naprawdę cierpiała to odeszłaby od sprawcy przemocy.

Odpowiedz	Ilość	Procent
1 Tak	26	59.09
2 Nie	18	40.91

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

11. Czy Pani/ Pana zdaniem dla dobra dzieci kobieta/mężczyzna powinna/nien zostać w związku, którym występuje przemoc?

Aż 97,97% badanej grupy uważa, iż kobieta nie powinna pozostawać w związku ze sprawcą przemocy dla dobra dzieci.

	Odpowiedz	Ilość	Procent
1	Nie	145	97.97%
2	tak	3	2.03%

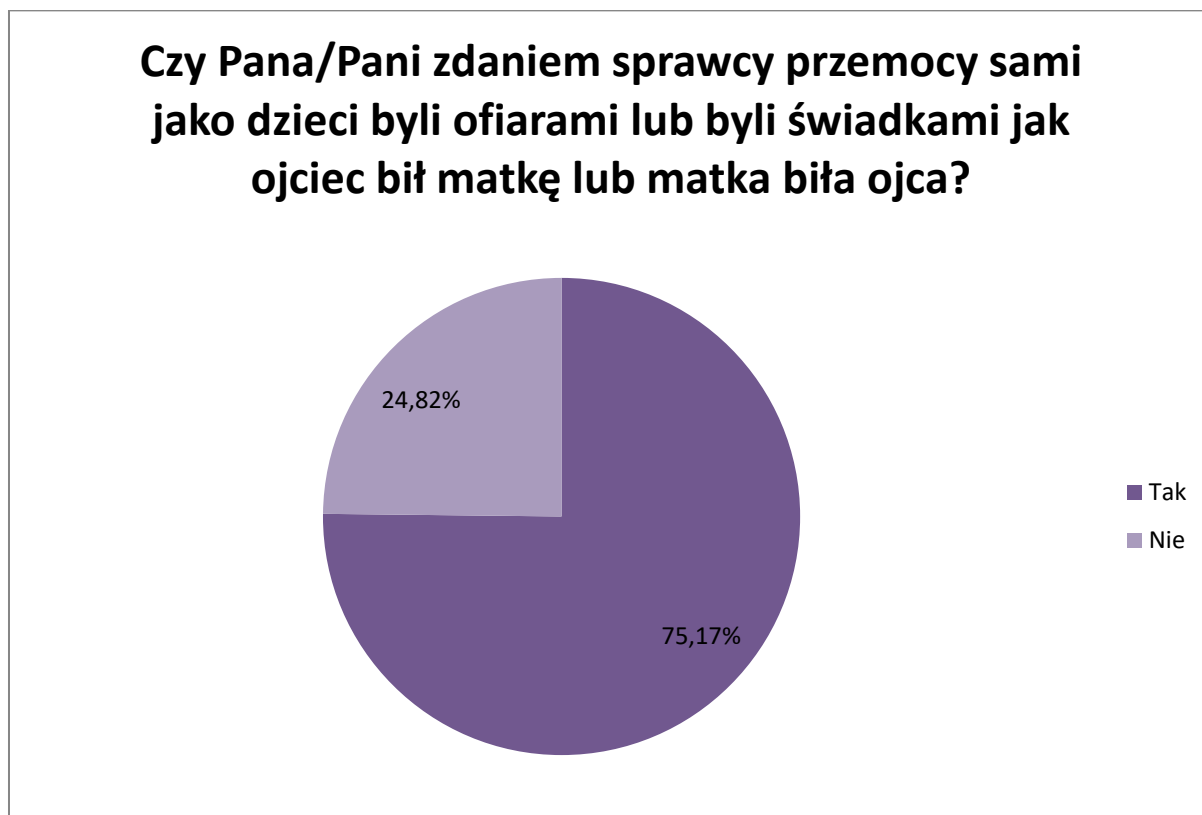
12. Czy Pana/Pani zdaniem kobiety/mężczyźni fałszywie oskarżają o przemoc, aby uzyskać rozwód?

39,72 % ankietowych uważa, że kobiety fałszywie oskarżają mężów o przemoc, aby uzyskać rozwód.

Odpowiedz	Ilość	Procent
1 Nie	85	60.28
2 Tak	56	39.72

13. Czy Pana/Pani zdaniem sprawcy przemocy sami jako dzieci byli ofiarami lub byli świadkami jak ojciec bił matkę lub matka biła ojca?

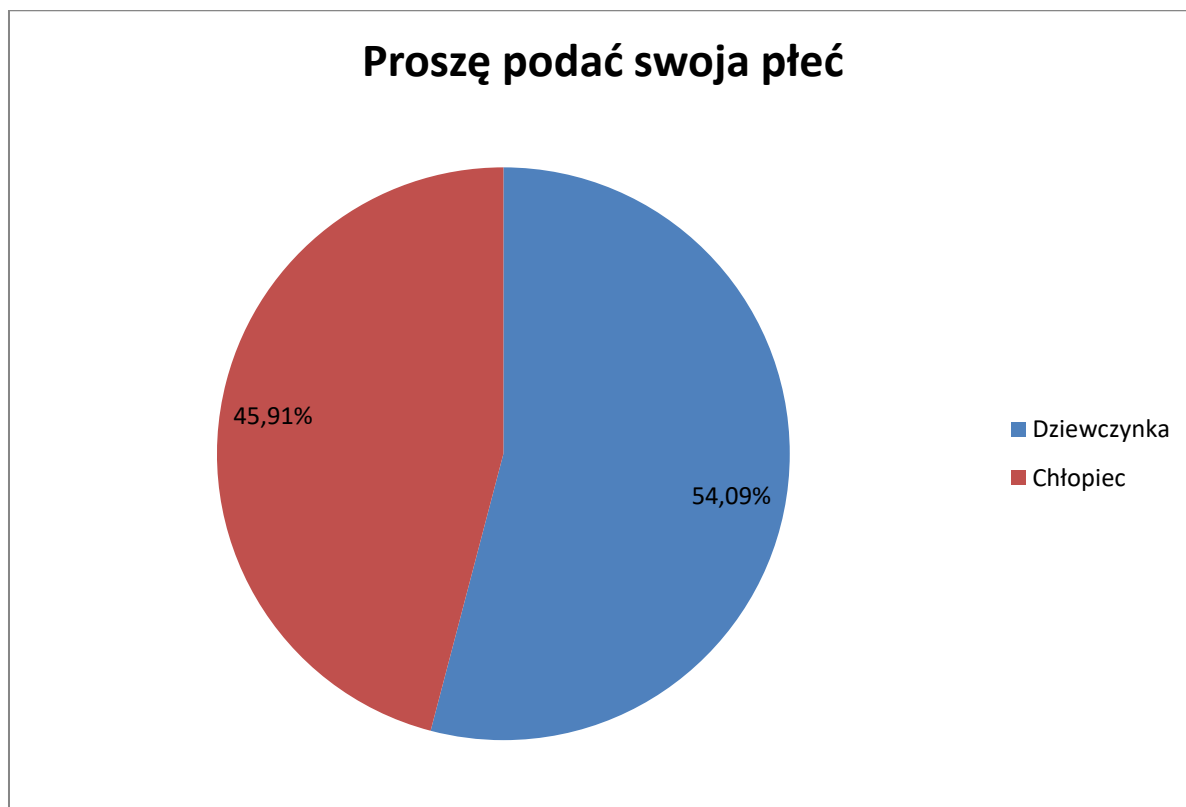
Większość osób badanych – 75,17 % uważa, że sprawcy przemocy sami jako dzieci byli ofiarami lub świadkami przemocy.

Odpowiedz	Ilość	Procent
1 Tak	109	75.17
2 Nie	36	24.83

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

W kategorii wiekowej od 13 do 15 lat wzięło udział 220 dzieci. 1 ankieta została wypełniona nieprawidłowo, ze względu na niezastosowanie się osoby badanej do wskazanych w ankietach poleceń. W związku z powyższym analizie zostały poddane 219 ankiet.

1. Proszę podać swoją płeć

W badaniu większość stanowiły dziewczynki (54,09%)

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Dziewczynka	119	54.09%
2 Chłopiec	101	45.91%

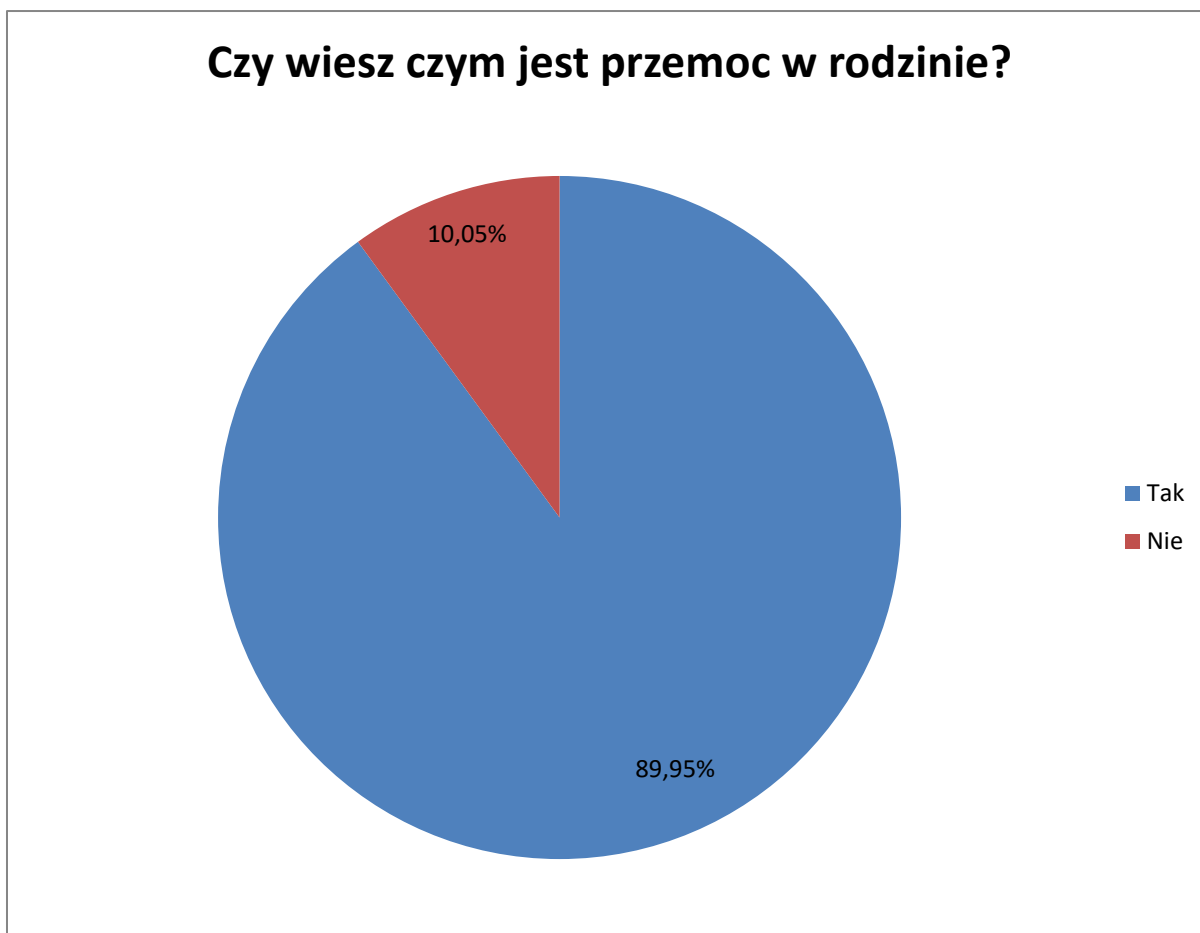
2. Czy wiesz czym jest przemoc?

97,72 % ankietowanych dzieci wskazało, że wie czym jest przemoc.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Tak	214	97.72%
2 Nie	5	2.28%

3. Czy wiesz czym jest przemoc w rodzinie?

89,95 % badanych deklarowało, że posiada wiedzę na temat tego czym jest przemoc w rodzinie.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Tak	197	89.95%
2 Nie	22	10.05%

4. Jakiej znasz formy przemocy?

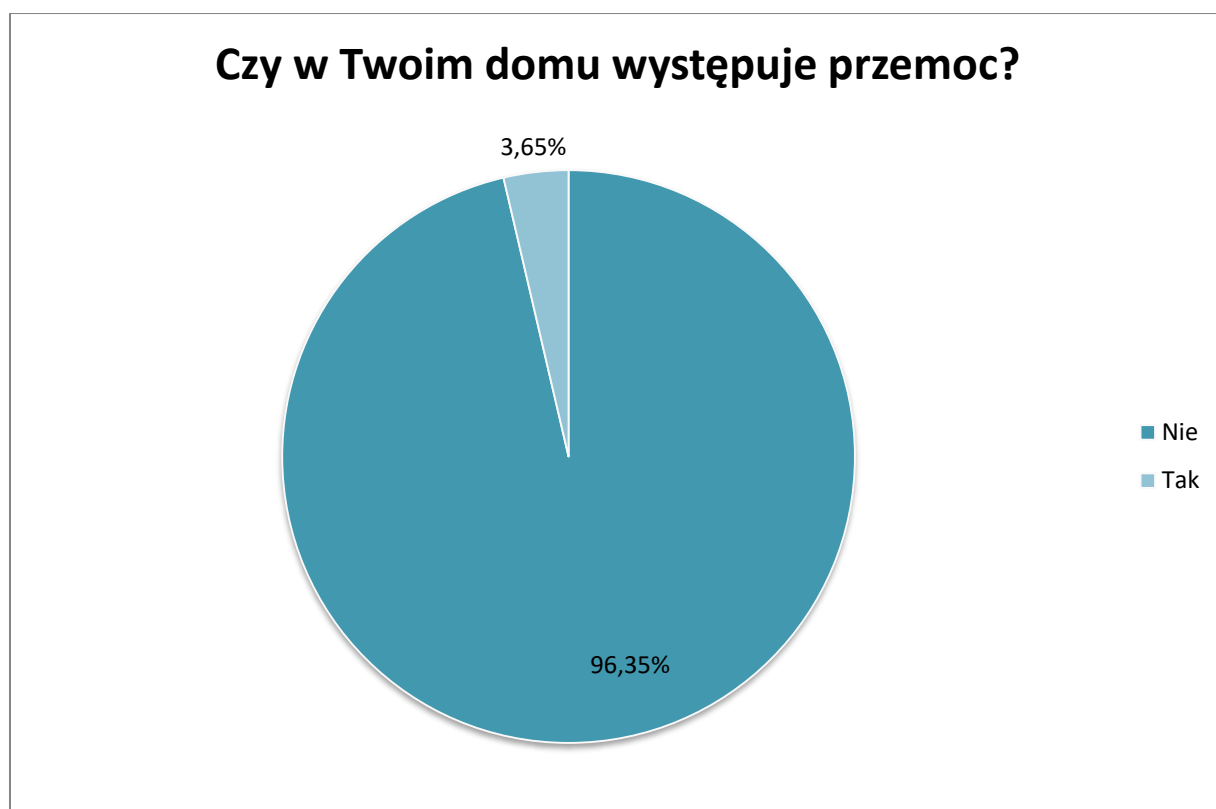
Z 219 ankietowanych, aż 195 dzieci wskazało jako najbardziej znaną formę przemocy – bicie i 162 dzieci- szarpanie, a najmniej znaną – zabranianie. Oznacza to, że w tej grupie wiekowej najbardziej znaną formą przemocy jest przemoc fizyczna. 26 ankietowanych dzieci wskazało też inne formy znanej im przemocy tj. np. dręczenie, wykorzystywanie seksualne.

Odpowiedzi		Ilość	Procent
1	Bicie	195	11.06%
2	Szarpanie	162	9.19%
3	Kopanie	146	8.28%
4	Szarpanie za włosy	137	7.77%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

5	Wyzwiska	137	7.77%
6	Policzkowanie	135	7.66%
7	Popychanie	126	7.15%
8	Wykręcanie rąk	117	6.64%
9	Klaps	116	6.58%
10	Zaniedbywanie	103	5.84%
11	Ograniczenie snu i pożywienia	99	5.62%
12	Przypalanie papierosami	92	5.22%
13	Zabranianie	86	4.88%
14	Plucie	86	4.88%
15	Inne	26	1.47%

5. Czy w Twoim domu występuje przemoc?

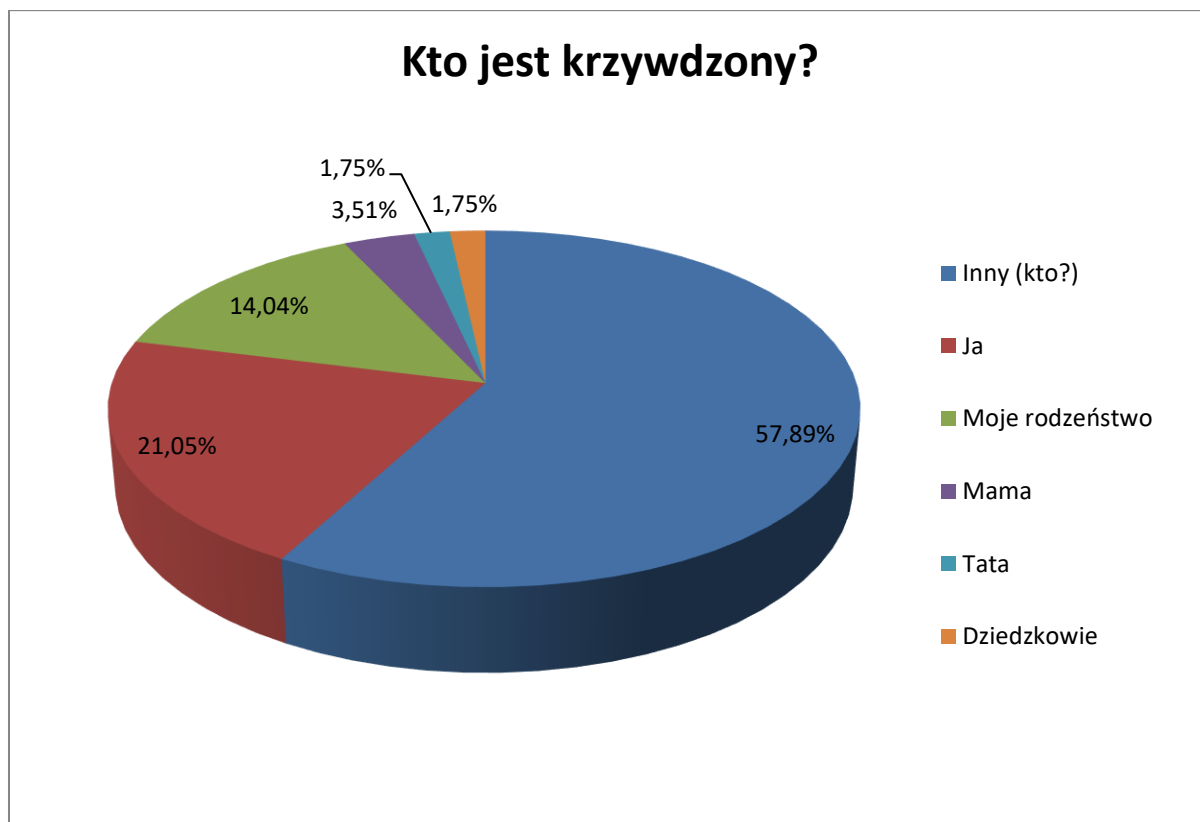

Tylko 3,65 % badanych osób przyznało się do obecności w ich domu przemocy domowej.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Nie	211	96.35%
2 Tak	8	3.65%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

6. Kto jest krzywdzony?

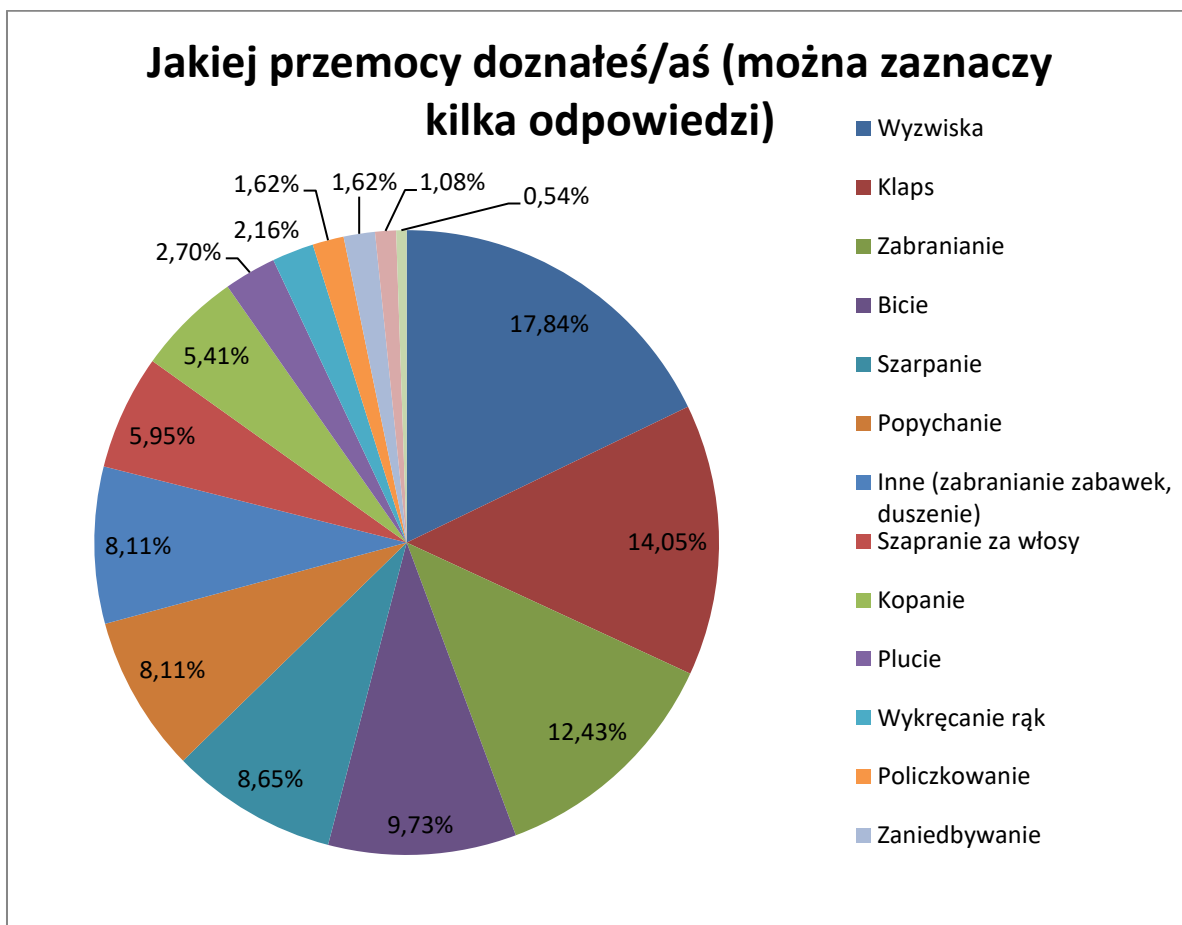

Zdecydowana większość dzieci, które wcześniej zaznaczyły, że w ich domu jest przemoc wskazywała jako osoby krzywdzone siebie (12 osób) i swoje rodzeństwo (8 osoby). W odpowiedzi inny – dzieci podawały nikt.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Inny (kto?)	33	57.89%
2 Ja	12	21.05%
3 Moje rodzeństwo	8	14.04%
4 Mama	2	3.51%
5 Tata	1	1.75%
6 Dziadkowie	1	1.75%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

7. Jakiej przemocy doznałeś?

Ankietowane dzieci na pytanie dotyczące jakiej doświadczyły przemocy wskazały na pierwszym miejscu wyzwiska, klaps, zabranianie, bicie (18 dzieci), następnie szarpanie (16 dzieci), popychanie (15 dzieci), a na ostatnim przypalanie papierosami (1 dziecko).

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Wyzwiska	33	17.84%
2 Klaps	26	14.05%
3 Zabranianie	23	12.43%
4 Bicie	18	9.73%
5 Szarpanie	16	8.65%
6 Popychanie	15	8.11%
7 Inne (zabieranie zabawek, duszenie)	15	8.11%
8 Szarpanie za włosy	11	5.95%
9 Kopanie	10	5.41%
10 Plucie	5	2.70%
11 Wykręcanie rąk	4	2.16%
12 Policzkowanie	3	1.62%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

13	Zaniedbywanie	3	1.62%
14	Ograniczanie snu i pożywienia	2	1.08%
15	Przypalanie papierosami	1	0.54%

8. Czy czujesz się w domu bezpiecznie?

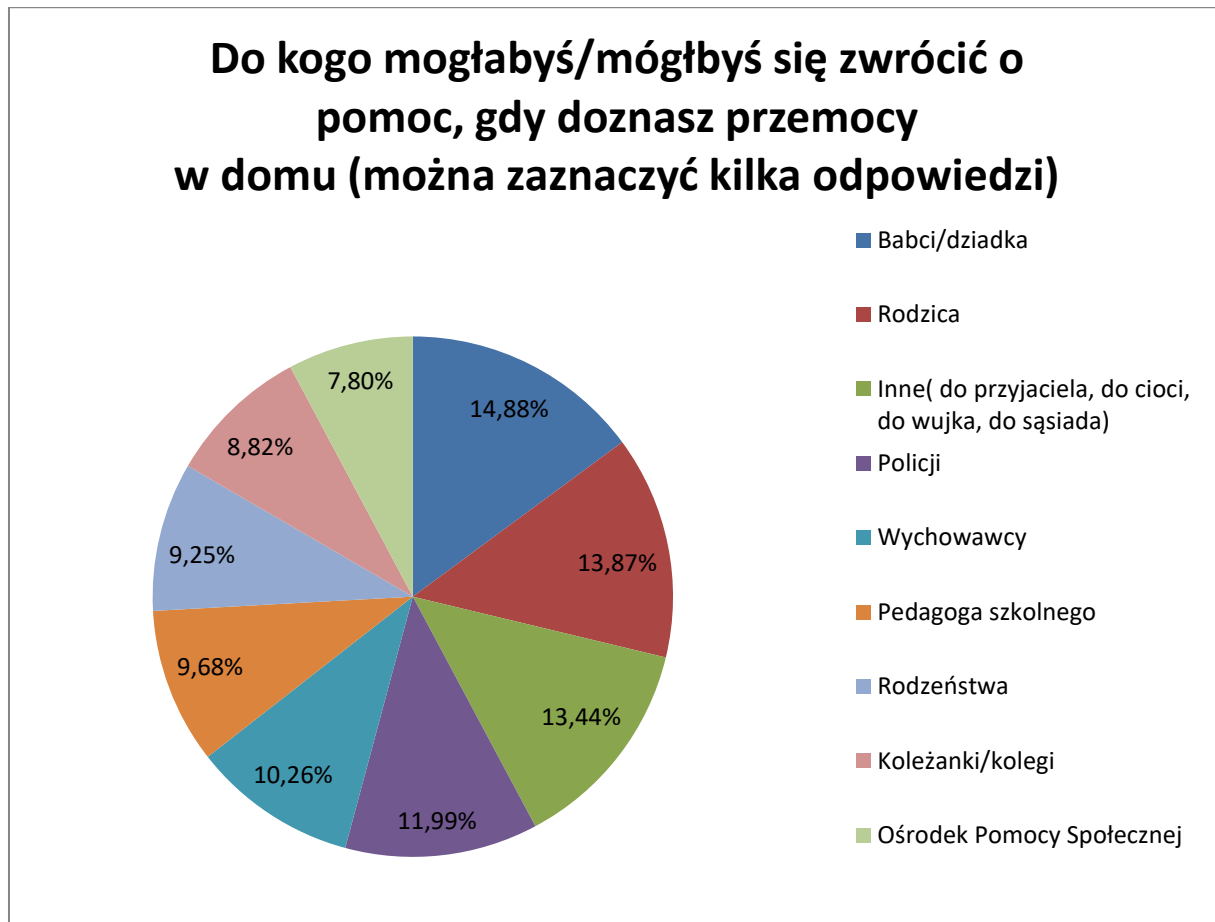

97,69 % osób badanych deklaruje, że czuje się w domu bezpiecznie.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Tak	211	97.69%
2 Nie	5	2.31%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

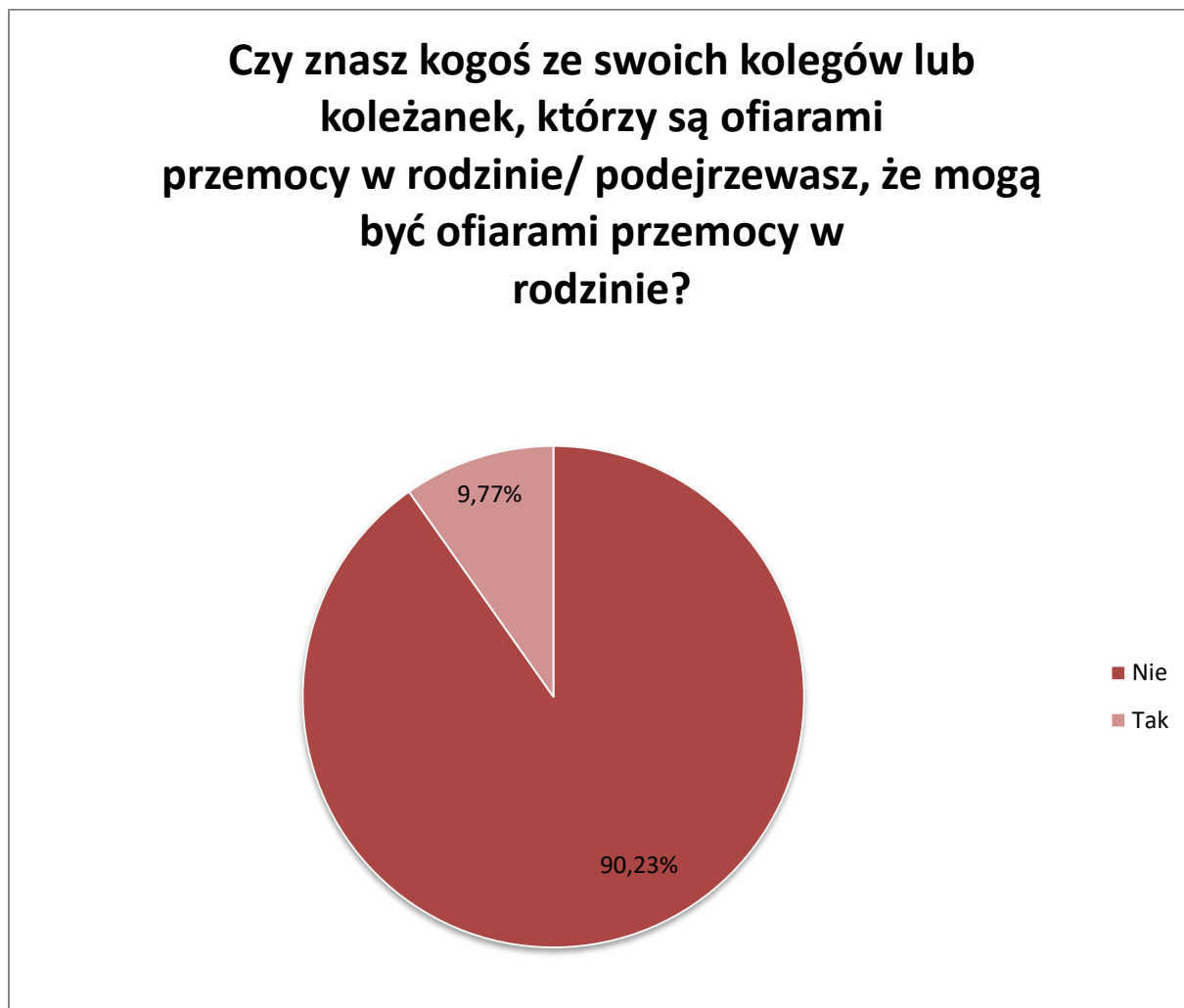
9. Do kogo mogłabyś/mógłbyś się zwrócić o pomoc gdy doznasz przemocy w domu (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

Większość osób badanych powiedziała, że w razie doświadczenia przemocy mogłaby się zwrócić do babci/dziadka (103 osób) oraz do rodzica (93 osób). Najmniej osób wskazało Ośrodek Pomocy Społecznej (54 osób) .

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Babci/dziadka	103	14.88%
2 Rodzica	96	13.87%
3 Inne(do przyjaciela, do cioci, do wujka, do sąsiada)	93	13.44%
4 Policji	83	11.99%
5 Wychowawcy	71	10.26%
6 Pedagoga szkolnego	67	9.68%
7 Rodzeństwa	64	9.25%
8 Koleżanki/kolegi	61	8.82%
9 Ośrodek Pomocy Społecznej	54	7.80%

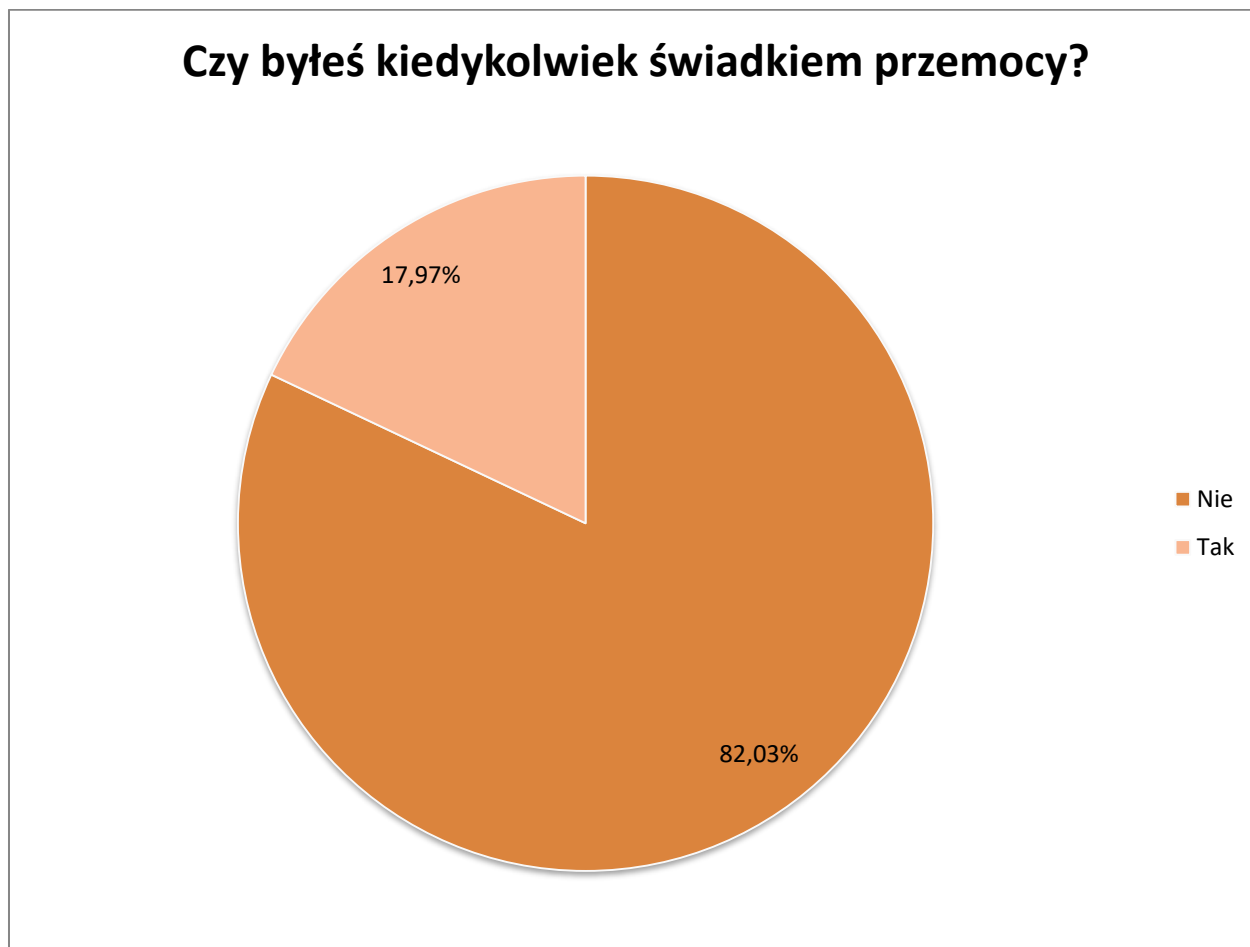
10. Czy znasz kogoś ze swoich kolegów lub koleżanek, którzy są ofiarami przemocy w rodzinie/
podejrzewasz że mogą być ofiarami przemocy w rodzinie?

90,23 % badanych nie zna ofiar przemocy wśród swoich kolegów lub koleżanek i nie podejrzewa, kto mógłby nią być.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Nie	194	90.23%
2 Tak	21	9.77%

11. Czy byłeś kiedykolwiek świadkiem przemocy?

Około 2/3 badanych dzieci (82,03 %) nie były nigdy świadkami przemocy.

	Odpowiedzi	Ilość	Procent
1	Nie	178	82.03%
2	Tak	39	17.97%

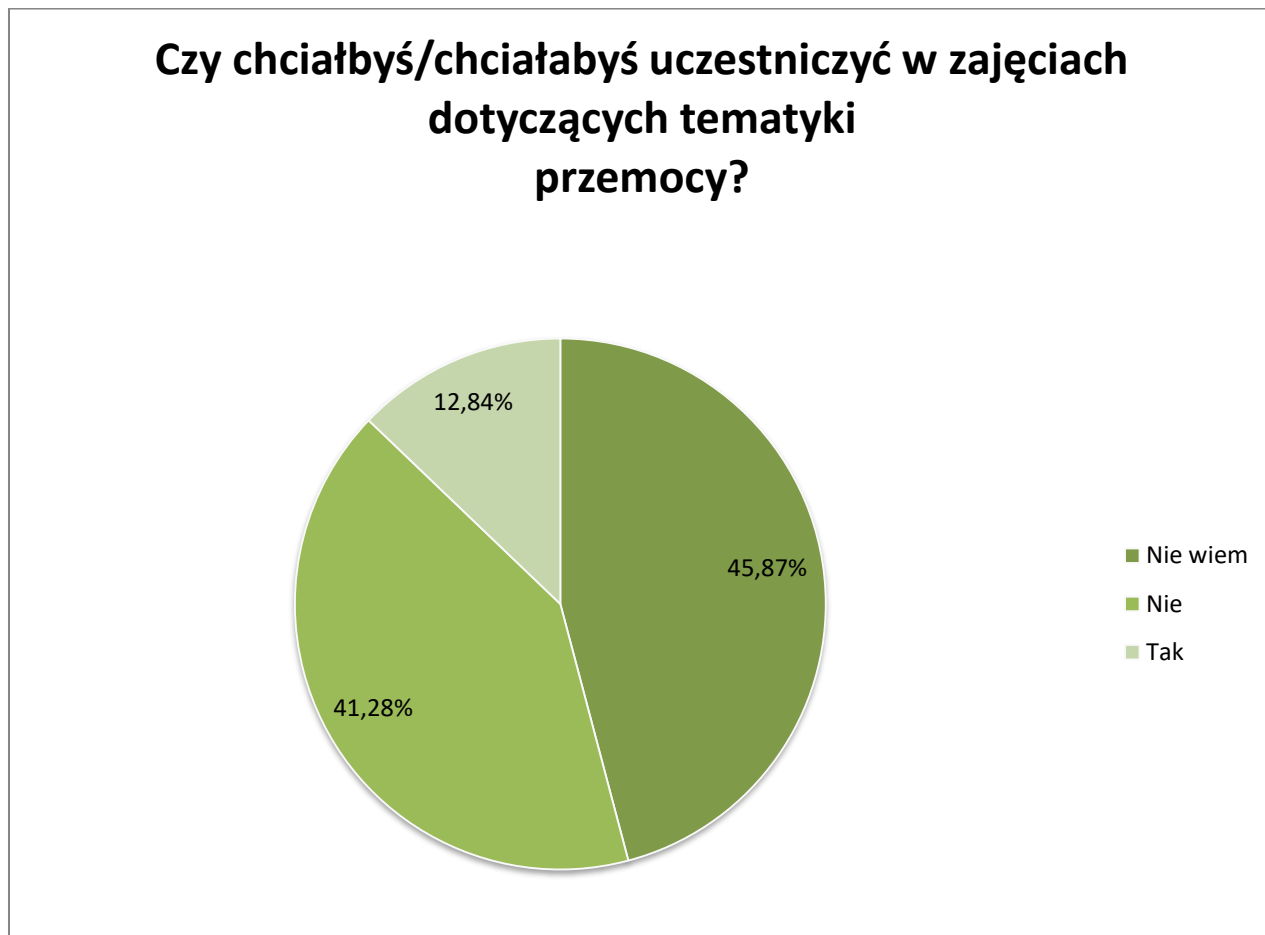
12. Jeśli tak to jak zareagowałeś?

Wśród dzieci, które w poprzednim pytaniu wskazały, że były świadkami przemocy na pytanie jak zareagowały na przemoc, 55,22 % ankietowanych odpowiedziało, że nie zrobiło nic. 29,85 % ankietowanych odpowiedziało, że powiadomiło innego dorosłego. 11,94 % ankietowanych odpowiedziało, że powiadomiło policję.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Nie zrobiłem nic	37	55.22%
2 Powiadomiłem/am innego dorosłego	20	29.85%
3 Powiadomiłem/am policję	8	11.94%
4 Powiadomiłem/am inną instytucję	2	2.99%
5 Powiadomiłem/am sąsiadów	0	0%

13. Czy chciałbyś uczestniczyć w zajęciach dotyczących tematyki przemocy?

Aż 41,87 % uczestników badania nie chciałoby brać udziału w zajęciach dotyczących tematyki przemocy. 45,87 % uczestników badania nie wie czy chciałoby brać udziału w zajęciach dotyczących tematyki przemocy.

Odpowiedzi	Ilość	Procent
1 Nie wiem	100	45.87%
2 Nie	90	41.28%
3 Tak	28	12.84%

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

Wyniki badań obrazują, jak różny jest poziom wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie w poszczególnych grupach wiekowych. Po przeanalizowaniu wypełnionych ankiet można wysunąć wnioski, iż w badania zaangażowały się wszystkie osoby biorące w nich udział. W przedziale wiekowym 18- 75 lat na 151 ankiet prawidłowo wypełniono 150, co stanowi 99,34% ogółu. Wśród dzieci na 220 ankiet prawidłowo wypełniono 219 co stanowi 99,55 % ogółu. Pomimo ogólnej dostępności ankiety dotyczącej zjawiska przemocy (formularze dostępne w siedzibie tut. Ośrodka, Urzędu Gminy oraz ankieta internetowa) oraz zachęty pracowników tut. Ośrodka do wyrażenia swojej opinii, zainteresowanie mieszkańców było wręcz znikome. Należy zwrócić tutaj uwagę, iż ankietowane dzieci i młodzież bagatelizują problem przemocy i nie jest do końca jasne, czy wynika to z braku świadomości czy celowego zatajania problemu. W ostatnich latach zaobserwować można niepokojące nasilanie się zjawiska przemocy wśród młodzieży. W miejscach wspólnego przebywania młodych ludzi dochodzi do eskalacji napięć, które nierzadko znajdują ujście w formie przemocy fizycznej, agresji słownej i cyberprzemocy. W okresie zdalnego nauczania cyberprzemoc kwitnie. Przybiera nowe bardziej wyrafinowane formy. W ostatnim czasie zauważyć można, że izolacja sprzyja eskalacji cyberprzemocy, bo dzieci i młodzież spędzają całe dni przy komputerze i telefonie. Nikt nie jest ich w stanie stale kontrolować. Jak wynika z badań społecznych, statystyk policyjnych, doniesień mediów, a przede wszystkim z codziennych obserwacji nauczycieli i rodziców - zachowania nacechowane agresją dotyczą coraz większej liczby uczniów. W świetle badań ogólnokrajowych, wyniki przeprowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach badań ankietowych wskazują na konieczność podjęcia działań pozwalających na dogłębne zbadanie problematyki przemocy oraz inicjatyw pozwalających na podniesienie świadomości dzieci i młodzieży na temat zagrożeń wynikających z bagatelizowanego przez nich problemu agresji i szeroko pojętej przemocy.

VI. CELE, DZIAŁANIA, SPOSOBY REALIZACJI, WSKAŹNIKI

Głównym celem programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w Gminie Czorsztyn poprzez tworzenie profesjonalnego i jednolitego systemu wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie. Celami szczegółowymi programu zgodnie z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są:

- 1. Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.**
- 2. Zwiększenie pomocy i ochrony wobec osób doznających przemocy w rodzinie.**
- 3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób, które są podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie.**
- 4. Rozszerzenie kompetencji osób zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

Każdemu z powyższych celów szczegółowych przypisano działania, które zostały zaplanowane w sposób uwzględniający możliwości organizacyjno-finansowe Gminy Czorsztyn.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2026**

Cele szczegółowe, działania, sposoby realizacji, wskaźniki.

Cel szczegółowy nr 1: Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.				
Działania	Odpowiedzialny za realizację działania/współorganizator	Sposób realizacji	Harmonogram realizacji	Wskaźniki realizacji
1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze gminy Czorsztyn.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach	1. Opracowanie narzędzi badawczych (ankiety i innej), przeprowadzenie badań, opracowanie i analiza ich wyników. Uzyskanie danych z Komisariatu Policji w Krościenku n/D, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Czorsztyn i innych w zależności od potrzeb do rzetelnej analizy uzyskanych wyników badań.	2021	Liczba opracowanych diagnoz (jedna diagnoza).
2. Podniesienie poziomu wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, zmiana mentalności i uwrażliwienie mieszkańców Gminy Czorsztyn na problematykę przemocy.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn Gminny Punkt Konsultacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przemocy Placówki oświatowe na terenie Gminy Czorsztyn	1. Przygotowanie i rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów w szczególności w: przedszkolach i szkołach na terenie gminy Czorsztyn, placówkach ochrony zdrowia, kościele parafialnym, obiektach kulturowych i sportowych na terenie gminy Czorsztyn. 2. Współpraca pomiędzy kościołami na terenie gminy, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat przemocy w rodzinie w ramach działania poradni prowadzonych przez te instytucje lub programów nauk przedmażeńskich. 3. Współpraca z Domem Dziennego Pobytu w Kluszkowcach	Od 2021 – praca ciągła	Liczba rozpowszechnionych ulotek, broszur i plakatów łącznie 500 sztuk. Liczba osób biorących udział w spotkaniach.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2026**

		w zakresie edukowania osób starszych na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz przysługujących praw osobom starszym oraz informowanie o możliwości uzyskania pomocy i wsparcia. 4. Zamieszczanie ogłoszeń w prasie lokalnej. 5. Organizacja festynów integracyjno-edukacyjno-profilaktycznych dla mieszkańców gminy Czorsztyn typu „Mamo, tato baw się z nami”. 6. Działalność Punktu Konsultacyjnego ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przemocy w gminie Czorsztyn w szczególności w sprawach: związanych z uzależnieniami, problemami wychowawczymi z dziećmi, trudnościami życia codziennego, kryzysami małżeńskimi.		Liczba spotkań, 1 spotkanie w roku. Liczba ogłoszeń w prasie lokalnej (min. 1 ogłoszenie w każdym roku). Liczba zorganizowanych festynów. Liczba udzielonych porad w Punkcie.
3. Prowadzenia działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z zakresu radzenia sobie ze stresem i agresją, rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn. Placówki oświatowe na terenie Gminy Czorsztyn. Komisariat Policji w Krościenku n/D.	1. Organizacja pogadanek, warsztatów oraz spektakli profilaktycznych.	2021-2026	Liczba pogadanek, warsztatów, spektakli. Planuje się objąć działaniami 200 dzieci i młodzieży rocznie.
4. Prowadzenie edukacji w celu wzmocnienia	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach	1. Szeroko rozumiana praca socjalna.	2021-2026	1. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2026**

kompetencji wychowawczych rodziców.		2. Udzielanie indywidualnych konsultacji porad.		związku z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. 2. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Cel szczegółowy nr 2: Zwiększenie pomocy i ochrony wobec osób doznających przemocy w rodzinie.

Działania	Odpowiedzialny za realizację działania/współorganizator	Sposób realizacji	Harmonogram realizacji	Wskaźniki realizacji
1. Udzielenie pomocy i wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn Komisariat Policji w Krościenku n/D Gminny Punkt Konsultacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przemocy	1. Podejmowanie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą- procedura „Niebieska Karta”. 2. Udzielanie informacji na temat istniejących form pomocy. 3. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez kierowanie do całodobowych ośrodków wsparcia oraz pomoc prawna w działaniach separujących ofiarę od sprawcy przemocy.	2021-2026	Liczba interwencji. Liczba Niebieskich Kart. Liczba osób którym udzielono pomocy. Liczba osób, którym udzielono informacji. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, które zostały umieszczone w ośrodku.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2026**

		4. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w związku z przemocą w rodzinie z uwagi na zagrożenie życia i zdrowia- art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.		Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny i umieszczone u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej lub placówce opiekuńczo wychowawczej.
2. Wspieranie i rozwijanie podmiotów, które udzielają pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn.	1. Dalsza działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2026	Liczba spotkań członków Zespołu Interdyscyplinarnego Liczba spotkań grup roboczych Liczba zakończonych procedur w ramach „Niebieskiej Karty” w związku z: 1. ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy 2. rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania działań.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2026**

3. Wizyty pracowników socjalnych i dzielnicowych w ramach monitoringu rodzin, gdzie występuje przemoc.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn. Komisariat Policji w Krościenku n/D.	1. Systematyczne wizyty w godzinach pracy Ośrodka pracowników socjalnych oraz w godzinach popołudniowo-wieczornych dzielnicowych w rodzinach gdzie występuje przemoc i wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”.	2021 - 2026	Liczba rodzin w środowiskach (minimum 1 raz w miesiącu)
4. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn.	1. Ogłoszenie w prasie lokalnej lub na lokalnych portalach internetowych dot. form uzyskania m.in. pomocy prawnej, psychologicznej, socjalnej, terapeutycznej, rodzinnej. 2. Opracowanie i zamieszczenie informacji na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Maniowach.		Liczba ogłoszeń w prasie lokalnej (min. 1 ogłoszenie w każdym roku trwania programu). Liczba opracowanych i udostępnionych materiałów informacyjnych zgodnie z potrzebami.

Cel szczegółowy nr 3: Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób, które są podejrzone o stosowanie przemocy w rodzinie.

Działania	Odpowiedzialny za realizację działania/współorganizator	Sposób realizacji	Harmonogram realizacji	Wskaźniki realizacji
1. Oddziaływanie psychologiczne i terapeutyczne na osoby stosujące przemoc.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach.	1. Stosowanie procedury „Niebieska Karta”. 2. Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy	2021- 2026	Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” . Liczba osób, którym udzielono informacji.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2026**

	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Targu. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn. Zespół Interdyscyplinarne w Gminie Czorsztyn.	3. Kierowanie osób do programu korekcyjno-edukacyjnego. 4. Zgłaszanie osób stosujących przemoc i nadużywających alkoholu na leczenie odwykowe. 5. Kierowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie do Punktu Konsultacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przemocy		Liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. Liczba osób, które zgłoszono na leczenie odwykowe. Liczba spraw skierowanych do sądu o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia oferowanego w Punkcie Konsultacyjnym.
2. Rozpowszechnianie informacji na temat konsekwencji stosowania przemocy.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach. Zespół Interdyscyplinarne w Gminie Czorsztyn.	1. Opracowanie i zamieszczenie informacji na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Maniowach i Gminy Czorsztyn	2021-2026	Liczba opracowanych i udostępnionych materiałów informacyjnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

Cel szczegółowy nr 4: Rozszerzenie kompetencji osób zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania	Odpowiedzialny za realizację działania/współorganizator	Sposób realizacji	Harmonogram realizacji	Wskaźniki realizacji
1. Organizacja profesjonalnych szkoleń, podnoszenie wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla osób na co dzień zajmujących się tą problematyką, w szczególności nauczycieli, pedagogów szkolnych, funkcjonariuszy policji, pracowników socjalnych, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych itd.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Czorsztyn.	1. Organizacja szkoleń i konferencji. 2. Uczestnictwo w szkoleniach i konferencjach.	2021-2026 (raz do roku szkolenie lub konferencja)	Liczba przeszkolonych osób. Liczba osób, które będą uczestniczyły w szkoleniach i konferencjach.

VII . ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021- 2026 skierowany jest do mieszkańców Gminy Czorsztyn, a w szczególności:

1. Ofiar przemocy w rodzinie:

- dzieci,
- współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
- osób starszych,
- osób niepełnosprawnych.

2. Sprawców przemocy w rodzinie;

3. Przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą;

4. Społeczności lokalnej.

VIII. REALIZACJA PROGRAMU

Realizacja Programu jest możliwa wyłącznie przy ścisłej współpracy poszczególnych partnerów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W realizację założonych działań zaangażowane będą następujące podmioty:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach.
2. Gminny Punkt Konsultacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przemocy.
3. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Czorsztyn.
4. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czorsztyn.
5. Placówki Oświatowe na terenie Gminy Czorsztyn.
6. Komisariat Policji w Krościenku n/D.
7. Ośrodki Zdrowia.

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji pomiędzy partnerami – jednostką pomocy społecznej, ochrony zdrowia, policji, wymiaru sprawiedliwości, instytucjami oświaty. Koordynatorem programu będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Maniowach.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków budżetu gminy Czorsztyn. Możliwym jest również współudział w finansowaniu działań ze środków budżetu państwa oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych.

X. MONITORING I EWALUACJA

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie monitorowana przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Maniowach. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o coroczne sprawozdanie z wykonania zadań zawartych w Programie przedłożone Radzie Gminy Czorsztyn do dnia 30 kwietnia każdego roku przez koordynatora programu. Sprawozdanie opierać się będzie na analizie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji Programu.

Wskaźnikami ewaluacji będą:

- liczba wdrożonych procedur „Niebieska Karta”,
- liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- liczba sprawców przemocy,
- liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu,
- liczba dzieci w rodzinach przemocowych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026

Ewaluacja pozwoli na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Czorsztyn, zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ewaluację prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program.